

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
w Poznaniu**

Poznań, ...10. MAR. 2017....

WOO-II.4235.9.2015.WM.72

DECYZJA

Na podstawie art. 71 ust. 2 pkt 1, art. 75 ust. 1 pkt 1 lit j, art. 81 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.), w związku z art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późn. zm.) oraz art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23 z późn. zm.), po rozpatrzeniu wniosku PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A., ul. 600-lecia 9, 62-540 Kleczew, w imieniu której działają pełnomocnicy pan Marcin Magdziarek oraz pan Krzysztof Gruszecki, o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

odmawiam

określenia środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia pn.: „Wydobycie węgla brunatnego i kopalin towarzyszących z Odkrywki Ościslowo”.

Integralną częścią decyzji jest Załącznik nr 1 stanowiący charakterystykę przedsięwzięcia.

Uzasadnienie

6.08.2015 r. do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, dalej *Regionalnego Dyrektora*, wpłynął wniosek z 6.08.2015 r. PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A., ul. 600-lecia 9, 62-540 Kleczew, dalej *inwestora*, reprezentowanej przez pełnomocników: pana Marcina Magdziarka oraz pana Krzysztofa Gruszeckiego, o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn.: „Wydobycie węgla brunatnego i kopalin towarzyszących z Odkrywki Ościslowo”.

Zgodnie z art. 74 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.), dalej *ustawy ooś*, do wniosku dołączono raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko w trzech egzemplarzach wraz z zapisem na elektronicznym nośniku danych, dalej *raport*, mapę sytuacyjno-wysokościową oraz załącznik graficzny, oba w skali 1:25 000 z przebiegiem granic terenu, którego dotyczy wniosek oraz obejmujące obszar, na który będzie oddziaływać przedsięwzięcie, wypisy i wyrisy z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub informacje o ich braku dla gmin Wilczyn, Skulsk, Ślesin i Kleczew oraz pełnomocnictwa wraz ze wskazaniem na podstawie art. 40 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23 z późn. zm.), dalej *k.p.a.*, jako pełnomocnika do doręczeń pana Krzysztofa Gruszeckiego. Pismem z 3.09.2015 r. pan Krzysztof Gruszecki wskazał do korespondencji adres *inwestora*.

Przedsięwzięcie, na podstawie § 2 ust. 1 pkt 27 lit a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 71) zalicza się do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane. Przedsięwzięcie zawiera elementy kwalifikujące się do § 3 ust. 1 pkt 72, 86 lit a oraz 87 rozporządzenia.

Na podstawie art. 75 ust. 1 pkt 1 lit. j, uwzględniając art. 3 ust. 1 pkt 13 *ustawy ooś*, *Regionalny Dyrektor* uznał się za właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Pismem z 3.09.2015 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.1, na podstawie art. 64 § 2 *k.p.a.*, *Regionalny Dyrektor* wezwał inwestora do usunięcia braków formalnych, w tym do przedłożenia poświadczonych przez właściwy organ kopii map ewidencyjnych oraz wypisów z rejestru gruntów obejmujących teren, na którym będzie realizowana oraz obszar, na który będzie oddziaływać część przedsięwzięcia polegająca na budowie rurociągu do przerzutu wód kopalnianych z odwodnienia Odkrywki Ościstowo, dalej *O/Ościstowo*, do Jeziora Wilczyńskiego z instalacją do oczyszczania tych wód. Pismem z 10.09.2015 r. *inwestor* usunął braki formalne, wobec czego, organ na podstawie art. 61 § 4, w trybie art. 49 *k.p.a.*, zawiadomieniem z 16.09.2015 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.2 poinformował strony o wszczęciu postępowania oraz o możliwości zapoznania się z aktami sprawy i składania uwag i wniosków.

Ponadto, pismem z 11.01.2016 r. *inwestor* uzupełnił dokumentację sprawy o mapę w skali zapewniającej czytelność przedstawionych danych z zaznaczonym terenem, na którym będzie realizowane przedsięwzięcie oraz obszarem, na który będzie ono oddziaływać, wraz z jej zapisem w formie elektronicznej. Ich dołączenie do wniosku stało się wymogiem formalnym wraz z wejściem w życie 24.12.2015 r. zmiany *ustawy ooś*.

Strony postępowania i podmioty na prawach strony

Mając na uwadze, że liczba stron postępowania przekracza 20, organ zawiadomił je o swoich czynnościach zgodnie z art. 74 ust. 3 *ustawy ooś*, w trybie art. 49 *k.p.a.* Wszystkie zawiadomienia były wywieszane na tablicy informacyjnej oraz zamieszczane na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz ogłaszane w sposób zwyczajowo przyjęty w gminie wiejskiej Jeziora Wielkie, gminie miejsko-wiejskiej Ślesin, gminie miejsko-wiejskiej Kleczew, gminie miejsko-wiejskiej Strzelno, gminie wiejskiej Wilczyn i gminie wiejskiej Skulsk.

Pismem z 25.09.2015 r. Stowarzyszenie Ekologiczne „Eko-Przyjezierze”, dalej *Eko-Przyjezierze*, zgłosiło na podstawie art. 44 *ustawy ooś* chęć uczestniczenia w postępowaniu na prawach strony. Po zbadaniu przesłanek organ wskazał zgłaszającemu pismem z 6.10.2015 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.5 braki uniemożliwiające potwierdzenie uczestnictwa. *Eko-Przyjezierze* usunęło braki 14.10.2015 r., wobec czego pismem z 2.11.2015 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.11 *Regionalny Dyrektor* potwierdził jego uczestnictwo w postępowaniu na prawach strony.

Pismem z 25.09.2015 r. Stowarzyszenie Ochrony Środowiska Naturalnego „Przyjezierze” zgłosiło na podstawie art. 44 *ustawy ooś* chęć uczestniczenia w postępowaniu na prawach strony. Po zbadaniu przesłanek, organ wskazał zgłaszającemu pismem z 6.10.2015 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.6 braki uniemożliwiające potwierdzenie uczestnictwa. Stowarzyszenie Ochrony Środowiska Naturalnego „Przyjezierze” uzupełniło swoje zgłoszenie 26.10.2015 r., jednak nie w pełnym zakresie, wobec czego, pismem z 2.11.2015 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.11 *Regionalny Dyrektor* ponownie wskazał wnioskującemu braki uniemożliwiające potwierdzenie uczestnictwa. Stowarzyszenie nie złożyło dodatkowych informacji, wobec czego organ nie potwierdził uczestnictwa tej organizacji w postępowaniu na prawach strony.

Pismem z 29.09.2015 r. Fundacja „Rozwój Tak – Odkrywki Nie”, dalej *Fundacja RT-ON*, zgłosiła na podstawie art. 44 *ustawy ooś* chęć uczestniczenia w postępowaniu na prawach strony. Po zbadaniu przesłanek organ wskazał zgłaszającej, pismem z 6.10.2015 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.7 braki uniemożliwiające potwierdzenie uczestnictwa. Wobec nieusunięcia braków, organ nie potwierdził uczestnictwa organizacji w postępowaniu. Pismem z 29.09.2016 r. *Fundacja RT-ON* złożyła wniosek z żądaniem dopuszczenia

do udziału w postępowaniu na podstawie art. 31 § 1 pkt 2 *k.p.a.* Regionalny Dyrektor przeanalizował możliwość zastosowania art. 44 *ustawy ooś*, jako *lex specialis* i stwierdził, że Fundacja RT-ON nie prowadziła działalności statutowej w zakresie ochrony środowiska lub ochrony przyrody przez minimum 12 miesięcy przed dniem wszczęcia postępowania, bowiem zgodnie z KRS Statut utworzono 19.02.2015 r., a Fundację zarejestrowano 29.05.2015 r. Następnie organ przeanalizował możliwość dopuszczenia organizacji w postępowaniu na podstawie art. 31 § 1 pkt 2 *k.p.a.*, w wyniku czego stwierdził, że cele statutowe uzasadniają jej udział w postępowaniu i przemawia za tym interes społeczny. Zgodnie bowiem z § 6 Statutu Fundacji RT-ON jej celem jest wsparcie dla działań obywatelskich mających na celu powstrzymanie planów budowy nowych odkrywkowych kopalni węgla brunatnego w Polsce, jak i wsparcie dla organizacji pozarządowych, stowarzyszeń, ruchów obywatelskich przeciwnych budowie nowych kopalni odkrywkowych i walczących z negatywnymi skutkami funkcjonowania już istniejących. Stowarzyszenie wykazało, że jest zaangażowane w niniejsze postępowanie poprzez udział współpracownika w rozprawie administracyjnej otwartej dla społeczeństwa 8.09.2016 r. oraz współpracę z innymi podmiotami uczestniczącymi w postępowaniu na prawach strony. Fundacja RT-ON wskazała, że interes społeczny w dopuszczeniu jej do udziału w postępowaniu wyraża się w potrzebie zapobieżenia budowie kolejnej kopalni odkrywkowej, ponadto jej udział w postępowaniu wpłynie na lepsze wyjaśnienie okoliczności faktycznych w sprawie. Po analizie przesłanek określonych w cyt. przepisie oraz informacji przedstawionych przez organizację społeczną, Regionalny Dyrektor, pismem z 1.12.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.54, postanowił o dopuszczeniu do udziału tej organizacji w postępowaniu na prawach strony.

Pismem z 28.01.2016 r. Fundacja Greenpeace Polska, dalej *Greenpeace*, w imieniu której wystąpił pełnomocnik pan Tomasz Włodarski, zgłosiła na podstawie art. 44 *ustawy ooś* chęć uczestniczenia w postępowaniu na prawach strony. Po zbadaniu przesłanek, organ wskazał zgłaszającemu pismem z 12.02.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.21 braki uniemożliwiające potwierdzenie uczestnictwa. *Greenpeace* usunęła braki pismem z 29.02.2016 r., wobec czego pismem z 3.03.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.26 Regionalny Dyrektor potwierdził uczestnictwo tej organizacji w postępowaniu na prawach strony. 13.01.2017 r. wskazano pana Bartosza Rogalę jako pełnomocnika do doręczeń Fundacji.

Pismem z 28.01.2016 r. Stowarzyszenie Aletheia poprzez pełnomocnika panią Martę Włodarską wystąpiło na podstawie art. 31 § 1 pkt 2 *k.p.a.* z żądaniem dopuszczenia do udziału w postępowaniu. W pierwszej kolejności organ zbadał, czy Stowarzyszenie spełnia przesłanki wynikające z art. 44 *ustawy ooś*, który w przypadku postępowania wymagającego udziału społeczeństwa, stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 31 § 1 *k.p.a.* W związku z niespełnieniem warunku prowadzenia działalności statutowej w zakresie ochrony środowiska przez minimum 12 miesięcy przed dniem wszczęcia postępowania, organ zbadał spełnienie przesłanek wynikających z art. 31 § 1 pkt 2 *k.p.a.* Wykazując m.in. brak powiązania pomiędzy celami statutowymi organizacji społecznej a materialnoprawnym przedmiotem sprawy, Regionalny Dyrektor postanowieniem z 29.02.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.24 odmówił dopuszczenia Stowarzyszenia Aletheia do udziału w postępowaniu na prawach strony. Postanowieniem z 21.03.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.31 Regionalny Dyrektor sprostował z urzędu oczywistą omyłkę w postanowieniu z 29.02.2016 r.

Pocztą mailową z 6.09.2016 r. i osobiście 8.09.2016 r., pełnomocnik Stowarzyszenia Właścicieli Domków Letniskowych w Wilczynie z siedzibą w Gnieźnie, pan Wojciech Krawczyk, zgłosił chęć uczestnictwa w rozprawie administracyjnej na prawach strony, powołując się na art. 44 *ustawy ooś*. Organ wskazał zgłaszającemu pismem z 12.10.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.53 regulacje prawne dotyczące uczestnictwa organizacji ekologicznej w postępowaniu na prawach strony oraz charakteru rozprawy administracyjnej otwartej dla społeczeństwa. Wystąpił również o jednoznaczne określenie, czy

Stowarzyszenie zgłasza chęć uczestnictwa w postępowaniu, jednocześnie wskazując braki uniemożliwiające potwierdzenie tego uczestnictwa. Wraz z pismem z 8.11.2016 r. Stowarzyszenie wyraziło chęć uczestniczenia w postępowaniu na prawach strony i usunęło część braków. Wobec wątpliwości, pismem z 18.01.2017 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.60 organ wystąpił do Starosty Powiatu Gnieźnieńskiego o przekazanie kopii dokumentów dotyczących stowarzyszenia zwykłego Stowarzyszenie Właścicieli Domków Letniskowych w Wilczynie z siedzibą w Gnieźnie. Po odpowiedzi Starosty z 24.01.2017 r. znak: OZK.511.1.2017, *Regionalny Dyrektor* pismem z 1.02.2017 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.62 poinformował organizację ekologiczną o jej uczestnictwie w postępowaniu na prawach strony.

Udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji

Zgodnie z art. 33 ust. 1, w związku z art. 79 *ustawy ooś*, w celu zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu, *Regionalny Dyrektor* obwieszczeniem z 22.12.2015 r. znak: WOO-II.4235.2015.WM.17 podał do publicznej wiadomości informację o złożeniu wniosku w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia, o przystąpieniu do przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, o zamieszczeniu informacji o wniosku w publicznie dostępnym wykazie danych, o organie właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków, jak i do wydania decyzji oraz o możliwości zapoznania się z dokumentacją sprawy i składania uwag i wniosków w dniach od 29.12.2015 r. do 18.01.2016 r. włącznie. Obwieszczenie ogłoszono w sposób zwyczajowo przyjęty w gminie wiejskiej Jeziora Wielkie, gminie miejsko-wiejskiej Ślesin, gminie miejsko-wiejskiej Kleczew, gminie miejsko-wiejskiej Strzelno, gminie wiejskiej Wilczyn i gminie wiejskiej Skulsk oraz wywieszono na tablicy informacyjnej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu. Obwieszczenie zamieszczono także w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu. W wyniku autokontroli stwierdzono uchybienie polegające na publikacji obwieszczenia na stronie Biuletynu Informacji Publicznej w dniach od 23.12.2015 r. do 7.01.2016 r. (16 dni), a zatem na przedwczesnym zakończeniu publikacji obwieszczenia, przed upływem terminu wyznaczonego na składanie uwag i wniosków. Z uwagi na fakt, że informacja na tablicy ogłoszeń w siedzibie organu była przedstawiona prawidłowo, nie stwierdzono też uchybień w sposobach prezentacji obwieszczeń w poszczególnych gminach obejmujących obszar realizacji przedsięwzięcia i obszar jego oddziaływania, nie uznano za niezbędne powtórzenie procedury na tym etapie postępowania, tym bardziej, że jej skutkiem był wpływ do organu nowego materiału dowodowego, który należało przedstawić *inwestorowi* i ocenić.

Powtórna procedura udziału społeczeństwa ogłoszono obwieszczeniem z 5.07.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.41, wyznaczając termin na składanie uwag i wniosków w dniach od 8.07.2016 r. do 28.07.2016 r. włącznie. Obwieszczenie ogłoszono w sposób zwyczajowo przyjęty w gminie wiejskiej Jeziora Wielkie, gminie miejsko-wiejskiej Ślesin, gminie miejsko-wiejskiej Kleczew, gminie miejsko-wiejskiej Strzelno, gminie wiejskiej Wilczyn i gminie wiejskiej Skulsk oraz wywieszono na tablicy informacyjnej w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu i opublikowano w Biuletynie Informacji Publicznej. Ponowienie procedury udziału społeczeństwa uznano za konieczne wobec znacznego rozszerzenia materiału dowodowego będącego skutkiem pierwszej procedury udziału społeczeństwa, w tym kontrraportów, ekspertyz naukowych i pozyskania kolejnych wyjaśnień od *inwestora*. Równie ważną przesłanką ponowienia procedury było wyraźnie narastające zainteresowanie społeczeństwa.

Uwzględniając wniosek *Eko-Przyjeziera* z 26.07.2016 r. i *inwestora* z 11.08.2016 r., mając na uwadze zainteresowanie przedmiotem postępowania nie tylko lokalnej społeczności, ale również szeroko pojętego społeczeństwa oraz organizacji ekologicznych i społecznych, pragnąc zadośćuczynić potrzebom uzgodnienia interesów stron, w myśl art. 33 ust. 1 pkt 9 i art. 36 *ustawy ooś* *Regionalny Dyrektor* postanowił o przeprowadzeniu rozprawy administracyjnej otwartej dla społeczeństwa. Wobec tego, pismem z 26.08.2016 r. znak:

WOO-II.4235.9.2015.WM.47 poinformował *inwestora*, a obwieszczeniem z 18.08.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.43 społeczeństwo o tym, że w dniu 8.09.2016 r. o godzinie 11.00 w sali konferencyjnej, na parterze budynku Omega Poznań, przy ulicy Dąbrowskiego 79A w Poznaniu przeprowadzona zostanie rozprawa administracyjna otwarta dla społeczeństwa. Obwieszczenie podano do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie na tablicy informacyjnej w siedzibie organu, opublikowanie w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz ogłoszenie w sposób zwyczajowo przyjęty w gminie wiejskiej Jeziora Wielkie, gminie miejsko-wiejskiej Ślesin, gminie wiejsko-miejskiej Kleczew, gminie miejsko-wiejskiej Strzelno, gminie wiejskiej Wilczyn, gminie wiejskiej Skulsk. Ponadto, informację o rozprawie administracyjnej *Regionalny Dyrektor* ogłosił w lokalnej prasie, w tygodniku Przegląd Koniński nr 35 (1905). Jednocześnie, w związku z tym, że zasięg oddziaływania planowanego przedsięwzięcia obejmuje tereny województwa kujawsko-pomorskiego, pismem z 29.08.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.48 *Regionalny Dyrektor* poinformował Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy o planowanej rozprawie administracyjnej.

Rozprawa administracyjna otwarta dla społeczeństwa odbyła się w wyznaczonym terminie. Zgodnie z listą obecności, w rozprawie uczestniczyły 82 osoby. Po rozpoczęciu rozprawy *inwestor* przedstawił prezentację z ogólną charakterystyką planowanego przedsięwzięcia oraz film obrazujący sposoby eksploatacji złóż i rekultywacji wyrobisk przez PAK KWB KONIN S.A. Korzystając z otwartego charakteru rozprawy Związki Zawodowe, Rada Pracowników oraz załoga PAK KWB KONIN S.A. złożyły na ręce *Regionalnego Dyrektora* petycję o wydanie pozytywnej decyzji. W tym samym czasie, na zewnątrz budynku trwała demonstracja z udziałem pracowników PAK KWB KONIN S.A., w której uczestniczyło (według różnych źródeł) od 150 do 400 osób. W trakcie rozprawy pan Wojciech Krawczyk złożył dowody w postaci filmu obrazującego stan lustra wody Jeziora Wilczyńskiego, zdjęcia przedstawiające stan lustra wody jezior Mrówieckiego i Wilczyńskiego oraz skan petycji z 19.08.2016 r. podpisanej przez niego i przez pana Józefa Drzazgowskiego, skierowanej do p.o. Prezesa Zarządu ZE PAK S.A. pana Adama Kłapszty. Wójt Gminy Wilczyn przedstawił film obrazujący stan Jeziora Wilczyńskiego i wybranych jezior Pojezierza Gnieźnieńskiego. *Regionalnemu Dyrektorowi* przedłożono pełnomocnictwo dla panów Bartosza Rogali, Leszka Pazderskiego oraz Sylwestra Kraśnickiego do reprezentowania podczas rozprawy administracyjnej *Greenpeace*. Z przebiegu rozprawy sporządzono protokół, którego treść podana została do publicznej wiadomości poprzez wskazanie adresu jego umieszczenia na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu, obwieszczeniem z 27.09.2016 r., znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.49 ogłoszonym w sposób zwyczajowo przyjęty w gminie wiejskiej Jeziora Wielkie, gminie miejsko-wiejskiej Ślesin, gminie miejsko-wiejskiej Kleczew, gminie miejsko-wiejskiej Strzelno, gminie wiejskiej Wilczyn, gminie wiejskiej Skulsk oraz wywieszonym na tablicy informacyjnej oraz na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu. W terminie wskazanym w obwieszczeniu uczestnicy rozprawy mogli wnieść uwagi do treści protokołu. Ponadto, w związku z tym, że podczas rozprawy część uczestników wniosła o oficjalne uwzględnienie w protokole ich postulatów, organ przekazał go wnioskującym, tj. panom Andrzejowi Mazurowi, Maciejowi Dąbrowskiemu, Jakubowi Jerzemu Gogolewskiemu, Michałowi Kupczykowi, Andrzejowi Dąbkowi, Bartoszowi Rogali, Józefowi Drzazgowskiemu, Julianowi Chmielowi oraz Wojciechowi Krawczykowi, pismem z 4.10.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.50, celem autoryzacji wniosków, pod rygorem przyjęcia treści protokołu bez zastrzeżeń. Uwagi do protokołu wnieśli panowie Maciej Dąbrowski, Jakub Jerzy Gogolewski i Leszek Pazderski, a pan Wojciech Krawczyk odesłał podpisany protokół. Uwagi dotyczyły prawidłowego wskazania mówcy, błędów w nazwiskach oraz tytułach naukowych, a także propozycji sprostowania treści wypowiedzi jednego z uczestników, której organ nie uznał w całości, jako niezgodnej z zapisem dźwiękowym z rozprawy.

Większość postulatów zaprezentowanych w trakcie rozprawy przez strony i społeczeństwo była organowi znana i w tym sensie rozprawa nie wpłynęła w istotny sposób

na postępowanie dowodowe. Mimo, że *inwestor* wniósł o przeprowadzenie rozprawy, argumentując, że ma ona przysłużyć się zintensyfikowaniu prowadzonego postępowania, nie odniósł się do postulatów prezentowanych w jej toku, w szczególności do twierdzeń *Greenpeace*, że zachodzi przesłanka odmowy wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach z art. 81 ust. 2 *ustawy* o oś wobec znacząco negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000. W trakcie rozprawy *inwestor* nie odniósł się także do wezwania organu z 22.08.2016 r. dotyczącego znacząco negatywnego wpływu planowanego przedsięwzięcia na obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 Pojezierze Gnieźnieńskie PLH300026 oraz harmonogramu przerzutu wód kopalnianych z odwodnienia odkrywek do Jeziora Wilczyńskiego.

W toku postępowania do *Regionalnego Dyrektora* wpływały również petycje dotyczące planowanego przedsięwzięcia, którymi organ zajmował się w oddzielnym trybie, udzielając odpowiedzi na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu, w zakładce *Komunikaty, Ogłoszenia, Petycje*:

- 2.12.2016 r. - sprzeciwiająca się realizacji przedsięwzięcia, przekazana przez Fundację Akcja Demokracja wraz z 4835 podpisami;
- 5.12.2016 r. - popierająca realizację przedsięwzięcia, złożona przez ZZ KWB Konin S.A. z 7040 podpisami;
- 26.01.2017 r. - sprzeciwiająca się planowanemu przedsięwzięciu, przekazana przez *Fundację RT-ON*, podpisana przez 24 osoby;
- 27.01.2017 r. – przekazująca apel uczestników konferencji pt.: Megalityczne cmentarzysko kurhanowe w pobliżu miejscowości Góry, na pograniczu Gmin Wilczyn i Ślesin – ochrona i promocja zabytku szansą dla gminy Wilczyn i gmin sąsiednich;
- 7.02.2017 r. - popierająca planowane przedsięwzięcie, przekazana ponownie przez ZZ KWB Konin S.A.

Jednocześnie, w przedmiocie sprawy wpłynęło około 870 maili ze sprzeciwami wobec realizacji planowanego przedsięwzięcia, poruszających w ogólnym ujęciu kwestie skutków spalania węgla brunatnego i kamiennego, zjawiska smogu w miastach i przekraczania norm jakości powietrza, wpływu na zdrowie, konfliktu przedsięwzięcia z zabytkami archeologicznymi, wpływu odkrywki na krajobraz i klimat, wpływu leja depresji na środowisko, rolnictwa i uprawy ziemi, energii odnawialnej z OZE i nowych technologii w zakresie pozyskiwania energii, potrzeby radykalnej zmiany polityki energetycznej kraju, analizy zysków i strat, paliw niskoemisyjnych, bezrobocia oraz odkrywek Tomisławice, dalej *O/Tomisławice*, Józwin IIB, dalej *O/Józwin IIB*, zanieczyszczania Jeziora Gopła, wysychania jezior, niebezpiecznych kąpielisk, a także wpływu odkrywki na agroturystykę.

W toku postępowania, do organu wpłynęły również pisma oraz maile popierające realizację planowanego przedsięwzięcia i wnoszące o wydanie pozytywnej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, m.in.: z 21.08.2016 r.; 4.10.2016 r.; 11.10.2016 r., 25.12.2016 r., 9.01.2017 r., 28.01.2017 r., 2.02.2017 r., 15.02.2017 r.

Jak wspomniano wyżej, postępowanie wywoływało bardzo silne konflikty społeczne, których wyrazem były liczne interwencje osobiste, zapytania kierowane przez organy samorządowe i parlamentarzystów, zarówno zwolenników, jak i przeciwników inwestycji. Podobnie jak w przypadkach petycji, odpowiadano na nie w odrębnych trybach.

Aktywność stron i podmiotów na prawach stron

Pismem z 18.01.2016 r. *Eko-Przyjezierze* przedłożyło *Regionalnemu Dyrektorowi* uwagi do *raportu*. Organ uznał, że wymagają one ustosunkowania się *inwestora*, wobec czego, pismem z 1.02.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.19 wezwał go do złożenia wyczerpujących wyjaśnień. Odpowiadając, pełnomocnik *inwestora* powołując się na wyrok NSA z 20.03.2014 r., II OSK 2564/12, zażądał od zgłaszającego uwagi Stowarzyszenia ekspertyzy w formie kontrraportu. Organ przekazał żądanie Stowarzyszeniu pismem z 23.02.2016 r., znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.23. *Eko-Przyjezierze* pismem z 8.03.2016 r.

zarzuciło organowi bierną postawę w zakresie autonomicznej oceny materiału dowodowego. Pismem z 6.04.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.34 Regionalny Dyrektor wezwał inwestora do złożenia wyjaśnień i uzupełnień raportu uwzględniając również uwagi Stowarzyszenia. W następstwie stanowiska inwestora, co do przedstawiania kontrraportów, pismami z 25.03.2016 r. (data wpływu 30.03.2016 r.), 4.05.2016 r. (data wpływu 9.05.2016 r.), 19.05.2016 r. (data wpływu 20.05.2016 r.), 27.08.2016 r. (prawdopodobnie błąd w piśmie, bowiem wpłynęło mailem 27.07.2016 r. i pismem 28.07.2016 r.) i 27.09.2016 r. Greenpeace oraz Eko-Przyjeźdźcy przedłożyły następujące ekspertyzy:

- Ocena raportu o oddziaływaniu na środowisko odkrywki Ościsłowo, dr Michał Wilczyński, Warszawa, 16.03.2016 r.;
- Opinia naukowa o raporcie oddziaływania na środowisko odkrywki Ościsłowo, dr hab. Leszek Pazderski, Toruń, 23.03.2016 r.;
- Czy budowa odkrywki węgla brunatnego Ościsłowo jest nadrzędnym interesem społecznym (publicznym)?, prof. dr hab. inż. Jan Popczyk, Gliwice, marzec 2016 r.;
- Opinia na temat raportu OOS odkrywki Ościsłowo w obszarze spełnienia wymagań nadrzędnego interesu społecznego, Katarzyna Michałowska-Knap, Grzegorz Wiśniewski, EC BREC Instytut Energetyki Odnawialnej, Warszawa, marzec 2016 r.;
- Analiza „Raportu o oddziaływaniu na środowisku Odkrywki Ościsłowo” pod kątem zgodności z przepisami o ocenach oddziaływania na środowisko, Krzysztof Okraśiński, Zielone Oko s.c., Świdnica, marzec 2016 r.;
- Propozycja budowy biogazowni rolniczych w rejonie planowanej odkrywki „Ościsłowo”, dr hab. Roman Buczkowski prof. UMK, dr Bartłomiej Igliński, Toruń, 2016 r.;
- Skutki budowy kopalni odkrywkowej węgla brunatnego na złożu Ościsłowo – analiza kosztów dla rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, dr Benedykt Pepliński, Poznań, 2016 r.;
- Opinia naukowa odnośnie krajowego wpływu odwodnienia projektowanej kopalni węgla brunatnego Ościsłowo na poziom wód gruntowych oraz studni i stawów oraz wpływu na skład chemiczny wód podziemnych i powierzchniowych – na podstawie dostępnej dokumentacji hydrogeologicznej i geologicznej. Analiza i opinia nt. raportu OOS (i powiązanych z nim załączników) dla planowanej kopalni Ościsłowo, Sylwester Kraśnicki, Ludów Polski, marzec 2016 r.;
- Opracowanie o wpływie kopalni odkrywkowych i elektrowni należących do Zespołu Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin (ZE PAK) na zdrowie, uwzględniające planowane 2 kopalnie odkrywkowe, Łukasz Adamkiewicz, Polskie Towarzystwo Medycyny Środowiskowej;
- Prognoza oddziaływania planowanej odkrywki Ościsłowo na stan jednolitych części wód powierzchniowych Kujaw i Wielkopolski w świetle raportu środowiskowego oraz Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry – Analiza zagrożeń i propozycje środków zaradczych, dr hab. Leszek Pazderski, Toruń, wrzesień 2016 r.;
- Opinia naukowa dotycząca zgodności raportu oddziaływania na środowisko dla planowanej odkrywki węgla brunatnego na złożu Ościsłowo z przepisami Ramowej Dyrektywy Wodnej UE 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 roku, dr inż. Rafał Bernaś, Gdańsk, sierpień 2016 r.

Organizacje ekologiczne wniosły o przeprowadzenie dowodów z przedłożonych ekspertyz na okoliczność wystąpienia wadliwości i niekompletności raportu i dokumentacji, zajęcia przesłanek określonych w art. 81 ust. 1-3 ustawy ooś, braku nadrzędnego interesu publicznego, braku zajęcia przesłanek określonych w art. 38j ustawy z dnia 18 lipca 2001r., Prawo wodne i o zobowiązanie inwestora do odniesienia się do przedłożonych ekspertyz i uzupełnienia raportu w ich zakresie.

Do organu wpływały: mail z 18.01.2016 r. pana Artura Pucka z uwagami dotyczącymi oddziaływania na ludzi; pismo z 5.02.2016 r. znak: ZKS.6220.1.2.2016 Burmistrza Miasta i Gminy w Ślesinie, w którym przekazał uwagi pana Andrzeja Dąbka dotyczące m.in. wpływu na powietrze, ciągłości przerzutu wody do jezior, miejsc pracy i rekultywacji gruntów rolnych, po czym te same uwagi Burmistrz złożył pismem z 13.04.2016 r. znak: ZKS.6220.1.4.2016,

pismo z 26.07.2016 r. *Eko-Przyjezierze* przekazujące listę ok. 1700 podpisów osób wnoszących sprzeciw eksploatacji odkrywki wraz z wnioskiem o przeprowadzenie rozprawy administracyjnej oraz mail z 27.07.2016 r. z kopią kolejnych podpisów osób wnoszących sprzeciw; dwa maile z 26.07.2016 r. Stowarzyszenia Właścicieli Domków Letniskowych wyrażające sprzeciw wobec planów uruchomienia odkrywki; mail Sekretarza Gminy Strzelno z 28.07.2016 r., do którego zostało załączone pismo z 27.07.2016 r. i którego oryginał wpłynął do organu 1.08.2016 r. z żądaniem podjęcia działań mających na celu zatrzymanie procesu niszczenia środowiska przyrodniczego, pismo pana Andrzeja Dąbka z 22.07.2016 r. (data wpływu 1.08.2016 r.), do którego załączone zostało opracowanie: *Europe's Dark Cloud: How Coal-burning countries are making their neighbours sick*, Health and Environment Alliance (HEAL), Climate Action Network Europe (CAN), WWF Sandbad, czerwiec 2016; pismo Wójta Gminy Jeziora Wielkie z 25.07.2016 r. (data wpływu 1.08.2016 r.); pismo dr. Bartłomieja Iglińskiego z 28.07.2016 r. (data wpływu 3.08.2016 r.) z Wydziału Chemii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, do którego załączono ekspertyzy: Propozycja budowy biogazowni rolniczych w rejonie planowanej odkrywki „Ościsłowo”, dr hab. Roman Buczkowski, dr Bartłomiej Igliński, Toruń, 2016 r., którą organ już posiadał w aktach sprawy oraz opracowanie: Propozycja pozyskania biomasy energetycznej w rejonie planowanej odkrywki „Ościsłowo”, dr hab. Roman Buczkowski, prof. UMK, dr Bartłomiej Igliński, mgr Paweł Rzymyszkiewicz. Wskazane powyżej pisma Wójta Gminy Jeziora Wielkie oraz Strzelna, adresowane były również do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. 5.09.2016 r. wpłynęła odpowiedź Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy na pisma Wójta Gminy Jeziora Wielkie oraz Strzelna, przekazana do organu do wiadomości.

Regionalny Dyrektor przekazywał bieżąco wymienione ekspertyzy oraz pisma *inwestorowi*, celem odniesienia się do nich i uzupełnienia w tym zakresie *raportu*.

W pismach z 25.03.2016 r., 27.09.2016 r., 2.12.2016 r., 13.01.2017 r. *Greenpeace* wniosła o:

- 1) przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność analizy składu fizykochemicznego jezior: Ślesińskiego, Mikorzyńskiego, Wąsowskiego, Pałnowskiego, Czarnego, Czartowo, Skulskiego, Skulskiej Wsi, Wilczyńskiego, Kownacko-Wójcińskiego, Suszewskiego, Budziślawskiego, Ostrowskiego oraz Dopływu z Buszkowa i Dopływu z Jezior Skulskich, wód podziemnych, ładunków rocznych, zmian stężeń i wpływu na stan lokalnych ekosystemów i życie biologiczne, w szczególności w zakresie metali ciężkich oraz fosforu ogólnego;
- 2) przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego w zakresie dokładnego określenia składu chemicznego wód podziemnych oraz jezior: Czartowa, Skulskiego, Ślesińskiego oraz Dopływu z Jezior Skulskich i Dopływu z Buszkowa na okoliczność przeciętnych stężeń metali ciężkich: arsenu, kadmu, chromu, miedzi, rtęci, niklu, ołowiu i cynku z zastosowaniem granic oznaczalności stosowanych przy monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych stosowanych przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska;
- 3) zobowiązanie *inwestora* do uzupełnienia dokumentacji poprzez odniesienie się do uwag przedstawionych w dołączonej *Opinii naukowej odnośnie kwestii wyznaczenia stężeń oraz ładunków rocznych metali ciężkich w ściekach z odkrywek węgla brunatnego PAK KWB KONIN zrzucanych do wód powierzchniowych – w świetle wyjaśnień do raportu o oddziaływaniu na środowisko odkrywki Ościsłowo oraz danych europejskiego rejestru transferu i uwalniania zanieczyszczeń*, dr hab. Leszek Pazderski, Toruń, grudzień 2016;
- 4) przeprowadzenie kolejnej rozprawy administracyjnej;
- 5) zlecenie przez organ sporządzenia nowej, niezależnej analizy co do zgodności planowanego przedsięwzięcia z *ustawą ooś*, w szczególności pod kątem przesłanek określonych w art. 81 *ustawy ooś*, a w przypadku nieuwzględnienia tego wniosku o zawieszenie postępowania do czasu uzyskania opinii Komisji Europejskiej w związku z art. 81 ust. 1 *ustawy ooś* oraz art. 34 ust. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r.

o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późn. zm.) dalej *uop*, a w przypadku nieuwzględnienia tego wniosku, o wydanie decyzji o odmowie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a w przypadku nieuwzględnienia też tego wniosku, o nienadawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach rygoru natychmiastowej wykonalności;

- 6) dołączenie do akt odpowiedzi na interpelację poselską nr 6901 i zobowiązania *inwestora* do odniesienia się do niej;
- 7) nakazania *inwestorowi* uzupełnienia *raportu* w zakresie oddziaływania przedsięwzięcia na odkryte cmentarzysko megalityczne.

Postanowieniem z 23.02.2017 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.67 *Regionalny Dyrektor* odmówił przeprowadzenia dowodów na okoliczności, o których mowa w punktach 1, 2, 3, 4, 6 i 7, uzasadniając swoje stanowisko. Z uwagi na fakt, że treść decyzji czyni zadość wnioskowi sformułowanemu w punkcie 5, organ uznał go za bezprzedmiotowy.

Pismem z 23.12.2016 r. *Eko-Przyjezierze* wniosło o nałożenie na *inwestora* obowiązku sporządzenia ekspertyzy archeologicznej uwzględniającej zachowanie bezcennych zabytków archeologicznych w miejscowości Marianowo oraz odkrytego wiosną 2016 r. cmentarzyska megalitycznego. Postanowieniem z 23.02.2017 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.68 *Regionalny Dyrektor* odmówił przeprowadzenia dowodu w tej kwestii, uzasadniając swoje stanowisko.

W piśmie z 30.03.2016 r., *Greenpeace*, przedstawiła swoje stanowisko w sprawie możliwości nadania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach rygoru natychmiastowej wykonalności, a pismem z 17.10.2016 r. znak: ROR.6220.67.2016 Burmistrz Strzelna wyraził sprzeciw w sprawie uruchomienia O/ Ościsłowo.

Pismem z 4.05.2016 r., 30.09.2016 r., 10.10.2016 r., 27.11.2016 r., 1.12.2016 r., 23.12.2016 r., 19.01.2017 r. *Eko-Przyjezierze* przekazywało organowi i wносиło o dołączenie do akt sprawy:

- sprzeciwu Wicestarosty Mogileńskiego, Nadleśniczego Nadleśnictwa Miradz, Wójta gminy Jeziora Wielkie, Starosty Mogileńskiego i Burmistrza Mogilna wobec planowanej eksploatacji O/Ościsłowo kierowanego do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- komentarza dr. Benedykta Peplińskiego do uzupełnienia *raportu* stanowiącego odniesienie się do jego ekspertyzy;
- odpowiedzi na petycję złożoną przez związek zawodowy PAK KWB KONIN S.A.;
- odpowiedzi pana Łukasza Adamkiewicza na "Wyjaśnienia do raportu o oddziaływaniu na środowisko" z czerwca 2016 r.;
- opracowania: Oddziaływanie społeczne i zdrowotne spółek należących do ZE PAK oraz koszty zewnętrzne planowanych przez ZE PAK kopalni odkrywkowych węgla brunatnego, ZEPAK czy RZEPAK, Fundacja Rozwój Tak – Odkrywki Nie, Warszawa, 2016 r.;
- odpowiedzi Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na interpelację poselską nr 6901;
- Opinii naukowej oceniającej wpływ planowanej kopalni odkrywkowej węgla brunatnego na złożu Ościsłowo na ichtiofaunę jezior i rzek będących w obszarze jej oddziaływania, opracowanej przez dr. inż. Rafała Bernasia, Gdańsk, listopad 2016 r.;
- mapy opracowanej przez dr. Grzegorza Teske z przybliżoną lokalizacją odkrytego cmentarzyska megalitycznego kultury pucharów lejkowatych;
- artykułu Krzysztofa Gorczyca, pt.: Cmentarzysko ludności kultury pucharów lejkowatych w Marianowie, pow. Koniński, stan. 17;
- odpowiedzi Ministra Środowiska na interpelację poselską nr K8INT8420.

Pismem z 7.12.2016 r. *Eko-Przyjezierze* złożyło zapytanie o termin zakończenia postępowania, na które organ odpowiedział 3.01.2017 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.58. Pismem z 19.01.2017 r. Stowarzyszenie złożyło kolejne zapytanie, czy *Regionalny Dyrektor* wystąpił do Komisji Europejskiej o uzyskanie zgody na planowaną inwestycję, bowiem

wiadomo, że będzie ona znacząco oddziaływać na tereny Natura 2000. Pismem z 27.02.2017 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.69 *Regionalny Dyrektor* wskazał, że odpowiedź dotyczy bezpośrednio treści decyzji i zostanie przedstawiona w jej uzasadnieniu.

Do wiadomości *Regionalnego Dyrektora* przekazywane były również maile i pisma z 5.01.2017 r. *Fundacji RT-ON* oraz z 2.01.2017 r. Stowarzyszenia Ekologicznego Eko-Unia, kierowane do Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w sprawie objęcia ochroną konserwatorską odkrytego w miejscowości Góra, w obrębie planowanej O/Ościstowo, cmentarzyska megalitycznego pochodzącego z kultury pucharów lejkowatych, sprzed 5500 lat. Ponadto, pismem z 13.01.2017 r., *Greenpeace* przedstawiła stanowisko dr. hab. Leszka Pazderskiego w sprawie odkrytego cmentarzyska. W dniu 27.01.2017 r. podczas manifestacji pod siedzibą organu przeciwników budowy odkrywek węgla brunatnego, przekazany został przez dr. hab. Jacka Wierzbickiego, Józefa Drzazgowskiego i Jakuba Gogolewskiego wniosek o wezwanie *inwestora* do uzupełnienia *raportu* o opis cmentarzyska kurhanowego w Górach, częściowo rozpatrywany jako petycja. Natomiast pismem z 30.01.2017 r., pan Andrzej Dąbek wniósł o uwzględnienie w ocenie przedsięwzięcia projektu objęcia ochroną w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Ślesin odkrytego cmentarzyska megalitycznego i utworzenia z niego atrakcji turystycznej.

Jak wynika z powyższego, podmioty na prawach strony i społeczeństwo wносиły o uzupełnienie materiału dowodowego o informacje dotyczące odkrycia cmentarzyska megalitycznego, jednocześnie dostarczając organowi niezbędnych dowodów. Z przekazanych informacji wynika, że stanowisko archeologiczne znajduje się w pobliżu miejscowości Góra, wewnątrz konturu planowanej O/Ościstowo. Tworzy je 16 budowli megalitycznych skupionych w 4 grupach. Pochodzi z okresu neolitu, tj. młodszej epoki kamienia, czyli epoki kamienia gładzonego i jest wytworem kultury pucharów lejkowatych. W ujęciu oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, zakres i szczegółowość przedstawionych informacji są wystarczające i nie wymagają uzupełnienia. Stanowią samoistny dowód, gdyż wskazują precyzyjnie lokalizację stanowiska archeologicznego i przedstawiają jego charakterystykę. Oddziaływanie planowanej O/Ościstowo na odkryte zabytki archeologiczne jest również oczywiste i jednoznaczne. Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków, jako organ właściwy w sprawie ochrony dóbr kultury, jest w trakcie zbierania materiałów dotyczących odkrytego stanowiska archeologicznego, które zostaną wykorzystane w postępowaniu w sprawie wpisania go do rejestru zabytków. Wobec czego, *Regionalny Dyrektor* uznał, że stanowi to gwarancję zapewnienia właściwej ochrony odkrytemu cmentarzysku. Należy też dodać, że przepisy *ustawy ooś* regulują sytuacje, w których możliwa jest odmowa wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i nie przewidują takiej z powodu odkrycia stanowiska archeologicznego kolidującego z przedsięwzięciem. Podkreślenia zatem wymaga fakt, że odkrycie stanowiska archeologicznego nie stanowi powodu odmowy określenia środowiskowych uwarunkowań przedsięwzięcia.

Pismem z 14.02.2017 r. *Greenpeace* ponownie wniosła o odmowę wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, wskazując, że zachodzą przesłanki odmowy zgody na realizację przedsięwzięcia określone w art. 81 ust. 2 i 3 *ustawy ooś*, i nie zachodzą wyjątki od tych przesłanek, a także, że realizacja przedsięwzięcia nie stanowi interesu publicznego, zaś *raport* posiada braki w zakresie m.in. określenia wpływu na zdrowie ludzkie, czy odniesienia się do najnowszych wyników badań stanu wód prowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz w zakresie megalitycznego stanowiska archeologicznego. Dołączyła również opracowanie: Potencjał roczny energii odnawialnej na terenie planowanej odkrywki „Ościstowo” i jej leja depresji, dr. hab. Roman Buczkowski, prof. UMK, dr. Bartłomiej Igliński, mgr Mateusz Skrzatek, Toruń 14.02.2017 r. Fundacja podniosła szczególnie, że *inwestor* nie przedstawił kompensacji przyrodniczej, a także, że jednolite części wód powierzchniowych Dopływ z Jezior Skulskich o kodzie PLRW600025188149,

Jeziro Skulskie PLLW10393 oraz Jezero Skulska Wieś PLLW10394 nie są objęte odstępstwami rozporządzenia z dnia 18 października 2016 r. Rady Ministrów w sprawie przyjęcia aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r. poz. 1967) i powoduje to znaczące negatywne oddziaływanie na obszary Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska i Jezero Gopło. Wobec kwestii wpływu na zdrowie ludzkie, czy najnowszych wyników badań stanu wód organ uznał zebrany w toku postępowania materiał dowodowy za wystarczający. Stanowisko organu w sprawie kompensacji przyrodniczej przedstawione jest w dalszej części uzasadnienia. Co do negatywnego wpływu przedsięwzięcia na stan jednolitych części wód organ wskazuje, że kwestia ta nie jest do końca wyjaśniona, szczególnie w kontekście zaproponowanych przez *inwestora* działań z zakresu ochrony czynnej dla zachowania siedliska 3140 w jeziorach Czartowo i Skulskie przekazanych do organu pismem z 19.01.2017 r., z uwagi jednak na inną przesłankę odmowy określenia uwarunkowań środowiskowych, *Regionalny Dyrektor* nie rozstrzygnął tej kwestii. Na obecnym stadium postępowania, w oparciu o zebrane materiały dowodowe i najlepszą wiedzę organu, szacuje się, że *inwestor* dysponuje odpowiednim potencjałem technicznym i technologicznym do zapewnienia właściwego i skutecznego wykonania działań minimalizujących oddziaływanie inwestycji na obszary Natura 2000. Nie powinno więc wystąpić znacząco negatywne oddziaływanie na siedlisko 3140 w obszarze Natura 2000 Jezero Gopło. Dowodzi tego wynik modelowania numerycznego, zgodnie z którym drenowanie piętra czwartorzędowego przez piętro paleogeńsko-negoeńsko-kredowe wyniesie maksymalnie 0,9 m³/min., znacznie mniej niż w przypadku Jeziora Wilczyńskiego.

Pismem z 13.12.2015 r. *inwestor* wniósł o nadanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach rygoru natychmiastowej wykonalności, a pismem z 15.09.2016 r., podtrzymał ten wniosek. Z uwagi na treść rozstrzygnięcia, nie ma przesłanek do zajmowania przez organ stanowiska w tej sprawie.

W piśmie z 14.02.2017 r. (data wpływu 21.02.2017 r.) *inwestor* stwierdził, że w jego ocenie wyznaczenie przez *Regionalnego Dyrektora* nowego terminu załatwienia sprawy na 4.04.2017 r. bez podania racjonalnej przyczyny może być traktowane jako przejaw przewlekłego prowadzenia postępowania. Należy zauważyć, że organ ma prawny obowiązek zapewnienia stronom czynnego udziału w postępowaniu, zaś *inwestor* przedłożył ostatnie opracowanie 23.01.2017 r. Termin wydania decyzji musiał więc być wyznaczony tak, aby zagwarantować wszystkim stronom możliwość wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, a także umożliwić przeprowadzenie tej procedury w sposób określony przepisami art. 10 i 49 *k.p.a.* Ustalając zatem nowy termin wydania decyzji organ był zobowiązany uwzględnić powyższą okoliczność, również w jej aspekcie czasowym, obejmującym zarówno upływ dwutygodniowego terminu publikacji zawiadomienia z 24.01.2017 r., jak i siedmiodniowy termin na złożenie przez strony ewentualnych wypowiedzi, czas na przepływ korespondencji, a także czas na analizę i ocenę całego materiału dowodowego, i przygotowanie rozstrzygnięcia. Na marginesie należy zauważyć, że w tym czasie *inwestor* również wykazał się aktywnością w postępowaniu przedkładając 2.03.2017 r. pismo z 24.02.2017 r.

Postępowanie dowodowe

Przedłożony przez *inwestora* raport nie pozwalał na ustalenie środowiskowych uwarunkowań przedsięwzięcia, wobec powyższego organ wypełniając zasadę art. 77 § 1 *k.p.a.*, na podstawie art. 50 tej ustawy, wezwał *inwestora* do złożenia niezbędnych wyjaśnień, uzupełnień i poprawek. Z uwagi na fakt, że przedkładane informacje generowały kolejne wątpliwości, organ wielokrotnie wzywał *inwestora* do wyczerpującego wyjaśnienia sprawy a także, z uwagi na wnioski i przedstawione przez strony i społeczeństwo materiały oraz wnioski płynące z rozprawy administracyjnej otwartej dla społeczeństwa, prosił o odniesienie się do nich. Powyższe *Regionalny Dyrektor* zawarł w pismach skierowanych do *inwestora* z:

- 6.10.2015 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.4;

- 30.11.2015 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.12;
- 10.03.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.27;
- 8.04.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.35;
- 29.04.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.36;
- 16.05.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.37;
- 2.06.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.38;
- 15.06.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.40;
- 19.08.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.44;
- 22.08.2016 r., znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.45;
- 25.08.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.46;
- 6.10.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.52;
- 5.12.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.55;
- 15.12.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.57;
- 3.01.2017 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.59.

Zakres wezwań dotyczył m.in. oddziaływania przedsięwzięcia na gospodarkę rolną, monitoringu gleb, monitoringu wód podziemnych, kwestii odprowadzania do odbiorników siecią cieków i rowów ścieków w postaci wód pochodzących z odwodnienia zakładu górniczego, w tym ich jakości, etapu rekultywacji wyrobiska poeksploatacyjnego, wycinki lasu, uzasadnienia nadrzędnego interesu publicznego, uszczegółowienia działań minimalizujących wpływ na przyrodę, znacząco negatywnego oddziaływania na siedliska przyrodnicze będące przedmiotem ochrony obszarów Natura 2000, gospodarki odpadami, analizy rozprzestrzeniania substancji w powietrzu, faktycznego zagospodarowania terenów wokół planowanego przedsięwzięcia narażonych na oddziaływanie hałasu, działań zmniejszających emisję hałasu, oddziaływania przedsięwzięcia na krajobraz, klimat, wpływu osiadania gruntów na zabytki, kierunków zrzutu ścieków w postaci wód pochodzących z odwodnienia zakładu górniczego, funkcjonowania planowanego osadnika w odniesieniu do danych o eksploatacji analogicznych osadników na innych odkrywkach *inwestora*, wysiedlenia ludności, zatrudnienia, OZE, wyników comiesięcznych pomiarów lustra i temperatury wody jezior Budziszawskiego, Suszewskiego, Wilczyńskiego, Wójcińskiego, Kownackiego oraz Ostrowskiego.

Pismami z 29.10.2015 r., 30.10.2015 r., 23.11.2015 r., 18.12.2015 r., 23.03.2016 r., 2.05.2016 r., 23.05.2016 r., 3.06.2016 r., 27.06.2016 r., 26.08.2016 r., 7.08.2016 r. (prawdopodobnie miało być opatrzone datą 7.09.2016 r.) i 24.10.2016 r., 2.11.2016 r., 23.11.2016 r., 28.11.2016 r., 8.12.2016 r., 16.12.2016 r., 27.12.2016 r., 29.12.2016 r., 10.01.2017 r., 19.01.2017 r., 24.02.2017 r., *inwestor* składał odpowiedzi na wezwania *Regionalnego Dyrektora*.

Pismami z 4.12.2015 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.15 organ wystąpił do Gminy i Miasta Kleczew, Miasta i Gminy w Ślesinie, Gminy Skulsk oraz Gminy Wilczyn o informację dotyczącą faktycznego zagospodarowania terenów położonych w zasięgu oddziaływania akustycznego przedsięwzięcia oraz o wskazanie ich kwalifikacji do rodzajów terenów, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112) w celu weryfikacji danych przedstawionych w *raporcie*. Gminy przedstawiały wymagane informacje do 28.12.2015 r.

W związku z treścią rozstrzygnięcia należy zwrócić uwagę na komunikację pomiędzy *Regionalnym Dyrektorem* a *inwestorem* w sprawie przedłożenia projektu kompensacji przyrodniczej, wobec stwierdzenia przez organ wysokiego prawdopodobieństwa znacząco negatywnego wpływu przedsięwzięcia na obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Pojezierze Gnieźnieńskie PLH300026, która przebiegała następująco:

- 22.08.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.45 - wezwanie *inwestora* do przedstawienia kompensacji przyrodniczej oraz zapewnienia przerzutu wody do Jeziora Wilczyńskiego (w obszarze Natura 2000 Pojezierze Gnieźnieńskie)

- równocześnie z rozpoczęciem odwadniania O/Ościstowo, w związku z powzięciem informacji na temat stanu siedlisk 3140 Twardowodne i oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic *Chara spp.*;
- 6.10.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.52 - powtórzenie wezwania;
 - 2.11.2016 r. - pismo informacyjne *inwestora* dotyczące inwestycji przerzutu wód do Jeziora Wilczyńskiego (planowanej przez inny podmiot) wraz z podtrzymaniem deklaracji o przerzucie wód z odwodnienia O/Ościstowo począwszy od 9 roku od jej uruchomienia;
 - 4.11.2016 r. - spotkanie robocze w związku z prośbą *inwestora* o konsultację możliwości wykonania kompensacji przyrodniczej w istniejących zbiornikach po wyrobiskach eksploatacyjnych innych odkrywek *inwestora* (notatka ze spotkania w aktach sprawy);
 - 23.11.2016 r. - pismo *inwestora* wyrażające stanowisko PAK KWB KONIN S.A. o braku znacząco negatywnego wpływu przedsięwzięcia na przedmiot ochrony obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Pojezierze Gnieźnieńskie PLH300026 – Jezioro Wilczyńskie stanowiące siedlisko przyrodnicze 3140 – i tym samym braku konieczności opracowania kompensacji przyrodniczej;
 - 25.11.2016 r. - spotkanie w siedzibie RDOŚ z przedstawicielami PAK KWB KONIN S.A. w sprawie działań naprawczych przywrócenia siedliska 3140 w Jeziorze Skulska Wieś (protokół ze spotkania w aktach sprawy);
 - 28.11.2016 r. - pismo *inwestora* z prośbą o wstępną akceptację przez *Regionalnego Dyrektora* zamierzenia przygotowania przez *inwestora* projektu mającego na celu stworzenie warunków odtworzenia siedliska 3140 w Jeziorze Skulska Wieś, nienazwanego jednak kompensacją przyrodniczą;
 - 5.12.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.55 - wezwanie *inwestora* do określenia się czy podtrzymuje stanowisko wyrażone w piśmie z 23.11.2016 r., a jeżeli nie, to kiedy przedstawi kompensację przyrodniczą, o którą organ wezwał w piśmie z 22.08.2016 r.;
 - 8.12.2016 r. - pismo *inwestora* informujące o podtrzymaniu stanowiska dotyczącego braku ryzyka znacząco negatywnego oddziaływania na cele ochrony obszaru Natura 2000 PLH300026 Pojezierze Gnieźnieńskie ze strony przedsięwzięcia oraz o terminie przedstawienia nazwanych przez *inwestora* koncepcji sposobu zabezpieczenia aktualnego stanu siedliska chronionego 3140 w granicach Jeziora Wilczyńskiego do 20.12.2016 r. i projektu zabezpieczenia istniejącego aktualnego stanu siedliska chronionego 3140 w Jeziorze Wilczyńskim do 31.12.2016 r.;
 - 15.12.2016 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.57 - pismo do *inwestora* z ponownym wezwaniem do przedłożenia projektu kompensacji przyrodniczej zgodnie z wezwaniem organu z 22.08.2016 r.;
 - 16.12.2016 r. - pismo *inwestora* z opracowaniem Koncepcja zachowania siedliska 3140 w Jeziorze Wilczyńskim, wykonaną przez pana Pawła Stopińskiego, nienoszącą znamion kompensacji przyrodniczej;
 - 27.12.2016 r. - pismo *inwestora* ze stanowiskiem w sprawie kompensacji;
 - 29.12.2016 r. – pismo *inwestora* z opracowaniem Działania z zakresu ochrony czynnej dla zachowania siedliska 3140 w Jeziorze Wilczyńskim, opracowanym przez pana Pawła Stopińskiego;
 - 3.01.2017 r. znak: WOO-II.4235.9.2015.WM.59 - przekazanie inwestorowi *Ekspertyzy II*;
 - 10.01.2017 r. - wpływ do organu pisma *inwestora* odpowiadającego na przekazaną *Ekspertyzę II*;
 - 19.01.2017 r. – pismo *inwestora* z opracowaniem Działania dla zachowania we właściwym stanie oraz poprawy jezior: Skulska Wieś, Skulskie i Czartowo reprezentujących siedliska Natura 2000 o kodach 3140 i 3150, wykonanym przez pana Pawła Stopińskiego;
 - 2.03.2017 r. - wpływ do organu pisma *inwestora* z 24.02.2017 r. przekazującego opinię Ministra Energii dotyczącą zasadności realizacji wniosku o dofinansowanie przedsięwzięcia pn. „Budowa rurociągu tłoczego w celu przerzutu wód odkrywki węgla

brunatnego PAK KWB Konin S.A. do jeziora Wilczyńskiego”.

Poza dokumentami przedłożonymi przez *inwestora*, na całokształt materiału dowodowego składają się ekspertyzy, dane oraz wnioski dostarczone organowi przez uczestniczące w postępowaniu inne podmioty, o których była mowa wyżej, a także materiały analityczne stanowiące wyniki ekspertyz i badań zleconych przez organ.

Wypełniając zasadę prawdy obiektywnej, korzystając z dyspozycji art. 75 § 1 i art. 84 § 1 *k.p.a.* Regionalny Dyrektor zlecił wykonanie opracowania eksperckiego dotyczącego weryfikacji oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko przedstawionej w raporcie, w zakresie:

- analizy i oceny opisanych w raporcie wyników modelu numerycznego warunków hydrogeologicznych dla projektowanej *O/Ościstowo*;
- analizy poprawności przedstawionej w raporcie prognozy zasięgu leja depresji *O/Ościstowo* w piętrze wodonośnym czwartorzędowym oraz piętrze wodonośnym paleogeńsko-neogeńsko-kredowym, z uwzględnieniem współdziałania rozwijających się lejów depresji z siecią zbiorników i cieków powierzchniowych oraz uwodnieniem gleb;
- analizy planowanych rozwiązań minimalizujących oddziaływanie *O/Ościstowo* na wody podziemne i powierzchniowe z analizą kierunków zrzutu wód kopalnianych, ich zasadności i planowanej ilości;
- analizy poprawności określenia wpływu *O/Ościstowo* na bilans i zmiany położenia lustra wody jezior Budzistawkie, Suszewskie, Kownackie, Wójcińskie, Ostrowskie, Wilczyńskie, Gopło, Skulska Wieś, Skulskie, Czartowo, Ślesińskie, Mikorzyńskie, z uwzględnieniem oddziaływania skumulowanego z *O/Józwin IIB*;
- oceny poprawności określenia wpływu *O/Ościstowo* na jednolite części wód podziemnych, w szczególności ich stan ilościowy i jakościowy oraz na zasoby głównych zbiorników wód podziemnych;
- oceny skuteczności i propozycji weryfikacji zaproponowanego monitoringu jakości wód w zakresie doboru punktów badawczych, zakresu oraz częstotliwości;
- przedstawienia prognozy przewidywanych skutków skumulowanego oddziaływania *O/Ościstowo* i *O/Tornisławice* na Jezioro Gopło.

Ekspertyzę z 24.11.2015 r. pt.: „Ekspertyza do Raportu o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia polegającego na wydobyciu węgla brunatnego i kopalin towarzyszących z Odkrywki Ościstowo opracowanego w lipcu 2015 r.”, zwaną dalej *Ekspertyzą I*, sporządzili prof. dr hab. Jan Przybyłek oraz dr Piotr Hermanowski. Mając na względzie przede wszystkim skalę planowanego przedsięwzięcia oraz wieloaspektowość jego oddziaływania, wiedza ekspercka przedstawiona w *Ekspertyzie I* pozwoliła organowi skupić prowadzone postępowanie na najistotniejszych dla środowiska aspektach oddziaływania *O/Ościstowo*, potwierdzając przypuszczenia co do skali i charakteru oddziaływania przedsięwzięcia.

Wobec niedostatku wiedzy o oddziaływaniu przedsięwzięcia i sformułowanej przez organ tezy o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia znacząco negatywnego wpływu na siedliska będące przedmiotem ochrony obszarów Natura 2000, Regionalny Dyrektor zlecił wykonanie opracowania eksperckiego dotyczącego prawidłowości oceny wpływu *O/Ościstowo* wraz z wpływem skumulowanym leja depresji *O/Józwin IIB* na siedliska przyrodnicze 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic *Charatea* oraz 3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion* na obszarach mających znaczenie dla wspólnoty Jezioro Gopło PLH040007 oraz Pojezierze Gnieźnieńskie PLH300026. Ekspertyza miała obejmować:

- wpływ przedsięwzięcia na utrzymanie obecnego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych 3140 i 3150;
- wpływ przedsięwzięcia na możliwość przywrócenia właściwego stanu ochrony siedlisk 3140 i 3150, gdzie przez właściwy stan ochrony siedliska rozumie się naturalne

rozmieszczenie, strukturę, funkcje lub przeżycie jego typowych gatunków na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego siedliska, przy której naturalny zasięg siedliska przyrodniczego i obszary zajęte przez to siedlisko w obrębie jego zasięgu nie zmieniają się lub zwiększają się, struktura i funkcje, które są konieczne do długotrwałego utrzymania się siedliska, istnieją i prawdopodobnie nadal będą istniały oraz typowe dla tego siedliska gatunki znajdują się we właściwym stanie ochrony;

- wpływ przedsięwzięcia na możliwość osiągnięcia celów zadań ochronnych dla siedlisk 3140 i 3150 określonych w zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 7 kwietnia 2014 r., w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pojezierze Gnieźnieńskie PLH300026 (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2014 r. poz. 2383 z późn zm.) oraz zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 5 października 2015 r., w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Gopło PLH040007 (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2015 r. poz. 5673 z późn. zm.);
- ocenę skuteczności zaproponowanych w raporcie działań minimalizujących oraz ich ewentualną korektę.

Ekspertyzę z 14.11.2016 r. pt.: Ekspertyza dotycząca prawidłowości oceny wpływu odkrywki Ościslowo wraz z wpływem skumulowanym leja depresji odkrywki Józwin IIB na siedliska przyrodnicze 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łakami ramienic *Charatea* oraz 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiska z *Nymphaeion*, *Potamion* na obszarach mających znaczenie dla Wspólnoty Jezioro Gopło PLH040007 oraz Pojezierze Gnieźnieńskie PLH300026, zwaną dalej *Ekspertyzą II*, sporządzili dr hab. prof. UAM Maciej Gąbka i dr Tomasz Joniak. Ekspertyza potwierdziła tezę organu o wysokim prawdopodobieństwie znacząco negatywnego wpływu na siedlisko przyrodnicze 3140.

Regionalny Dyrektor w postępowaniu wykorzystał również wiedzę własną pochodzącą z innych postępowań lub wykonywania obowiązków statutowych i najnowszej literatury dotyczącej zagadnień przyrodniczych, w szczególności:

- Ekspertyza przyrodnicza na potrzeby projektów planów zadań ochronnych. Obszar Natura 2000 "Pojezierze Gnieźnieńskie" PLH300026 wykonana przez dr. Macieja Gąbkę, dr. Tomasz Joniaka, dr Beatę Messyasz oraz mgr Emilię Jakubas, 2012 r.;
- Opracowanie: Badanie w zakresie diagnozy stanu ekologicznego systemu cieków: Pichna-Noteć-Kanał Ślesiński oraz południowej części jeziora Gopło, sporządzone na zlecenie Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego, przekazane przy piśmie z 7.01.2016 r., znak: DOP.462.47/2014-AZ;
- Ekspertyza dotycząca wpływu projektowanej Odkrywki Ościslowo na jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych oraz obszary chronione zgodnie z wymaganiami Ramowej Dyrektywy Wodnej (Dyrektywa Nr 2000/60/WE), sporządzona pod kierownictwem dr. inż. Karola Pietruczuka oraz zespół w składzie: dr hab. inż. prof. ISRL PAN Piotr Kowalczak, dr hab. prof. UAM Krzysztof Dragon, dr inż. Maciej Czarnecki, dr Piotr Hermanowski, dr inż. Mariusz Miotke, mgr inż. Karolina Pietruczuk czerwiec 2015 r.;
- Monitoring środowiska – Odkrywka Tomisławice (opracowania dotyczące okresu 2008 – 2015. Analiza porealizacyjna dla przedsięwzięcia: „Wydobywanie węgla ze złoża Tomisławice” – 5 lat od rozpoczęcia odwodnienia (opracowanie z 2014 r.);
- Ekspertyza do analizy porealizacyjnej dla przedsięwzięcia „Wydobywanie węgla brunatnego ze złoża Tomisławice” opracowanej w 2014 r. w części dotyczącej środowiska wodnego i do monitoringu środowiska wodnego rejonu odkrywki węgla brunatnego Tomisławice realizowanego w roku 2014 (opracowanie z 2015 r.)”, wykonana przez prof. dr. hab. Jana Przybyłkę i dr. Piotra Hermanowskiego;
- dokumentacje spraw, w których *Regionalny Dyrektor* uczestniczył jako organ wpadkowy w 2009 r., 2010 r. i 2015 r. na wniosek Burmistrza Gminy i Miasta Kleczew

w sprawie decyzji Burmistrza Gminy i Miasta Kleczew z dnia 28.01.2010 r., znak: GK.7624-00013/08 o środowiskowych uwarunkowaniach zgodny na realizację przedsięwzięcia polegającego na budowie rurociągu tłocznego wraz z przepompownią, zasilaniem i stacją energetyczną 6,0/0,4 kV oraz dojazdem w celu przerzutu wód kopalnianych do jeziora Budziszawskiego i Wilczyńskiego i jej zmian w zakresie terminu przedstawienia *Regionalnemu Dyrektorowi* wyników monitoringu przedrealizacyjnego oraz projektu monitoringu oraz ograniczenia przerzutu jedynie do Jeziora Wilczyńskiego;

- Ecological implications of the use of chemical methods in lake restoration: impact of aluminium coagulants on stoneworts. (Rybak i in. 2016 msc, w publikacji w Ecology and Environmental Protection);
- The inhibition of growth and reproduction of charophytes under the influence of iron: restriction in the use of iron coagulants in lake restoration. (Rybak i in. 2016 msc, w publikacji w Ecological Engineering).

W pierwszym etapie postępowania *Regionalny Dyrektor* przyjął za prawidłowe wnioskowanie autorów *raportu* o tym, że znacząco negatywnemu oddziaływaniu przedsięwzięcia zapobiegnie działanie minimalizujące polegające na niezwłocznym rozpoczęciu przerzutu wód z *O/Józwin IIB* do Jeziora Wilczyńskiego, jeszcze przed jakimkolwiek pracami związanymi z odwodnieniem *O/Ościszowo*. *Inwestor* jest współdziaławcą procesu inwestycyjnego polegającego na budowie rurociągu tłocznego w celu przerzutu wód z *O/Józwin IIB* do Jeziora Wilczyńskiego w ilości $Q = 200$ l/s rurociągiem tłocznym z pompowni SK6 i wielokrotnie stwierdzał, że ta inwestycja w pierwszej kolejności zapewni alimentowanie wód Jeziora. Założeniem tej inwestycji było kierowanie wód wyłącznie do Jeziora Wilczyńskiego w okresie zimowym, od 1 listopada do 30 kwietnia, w ilości 200 l/s, pod warunkiem zachowania granicznych wskaźników jakości wody, przekroczenie których skutkowałoby zaprzestaniem pompowania wody do jezior. Przedsięwzięcie to zostało ocenione w odrębnym postępowaniu, które zakończyło się wydaniem przez Burmistrza Gminy i Miasta Kleczew decyzji z 28.01.2010 r. znak: GK.7624-00013/08 o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia polegającego na budowie rurociągu tłocznego wraz z przepompownią, zasilaniem i stacją energetyczną 6,0/0,4 kV oraz dojazdem w celu przerzutu wód kopalnianych do jeziora Budziszawskiego i Wilczyńskiego, zmienionej decyzjami z 2010 r. i 2015 r. w zakresie terminu przedstawienia *Regionalnemu Dyrektorowi* wyników monitoringu przedrealizacyjnego oraz ograniczenia przerzutu wyłącznie do Jeziora Wilczyńskiego. Należy zauważyć, że rozpoczęcie przerzutu wód było początkowo planowane na sezon 2015 - 2016. W aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry zakończenie planowanej inwestycji wskazano na 2016 (identyfikator przedsięwzięcia ID 2_115_O). Konieczność natychmiastowego przerzutu została wyraźnie zasygnalizowana w *Ekspertyzie I* (strona 44), która była przekazana *inwestorowi* pismem z 30.11.2015 r.

Główną przesłanką do zmiany stanowiska *Regionalnego Dyrektora* w kwestii znacząco negatywnego wpływu *O/Ościszowo* na obszar Natura 2000 było niezrealizowanie inwestycji przerzutu wód z *O/Józwin IIB* do Jeziora Wilczyńskiego i brak wiarygodnych informacji o możliwym terminie jej realizacji, przy jednoczesnej deklaracji *inwestora* o alimentowaniu Jeziora Wilczyńskiego wodami z odwodnienia *O/Ościszowo* dopiero w dziewiątym roku od rozpoczęcia odwodnienia tej odkrywki.

Organ mógł co prawda nałożyć na *inwestora* obowiązek zmiany harmonogramu przerzutu wody zgodnie z zaleceniami zawartymi w *Ekspertyzie I*, ale jednocześnie powziął nową wiedzę (manuskrypty publikacji cytowane wyżej) o skutkach przedstawionych w *raporcie* technik oczyszczania wód z odwodnienia *O/Ościszowo* z wykorzystaniem koagulantów, których zastosowanie może prowadzić do istotnych, negatywnych oddziaływań na wzrost i rozwój ramienic będących gatunkami charakterystycznymi dla siedliska 3140, jednego z przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000.

Zatem należało uznać, że zarówno brak zasilania Jeziora Wilczyńskiego wodą z odwodnienia odkrywek, jak i zasilanie, bez względu na to czy z oczyszczaniem czy bez, będzie się wiązać z wysokim prawdopodobieństwem znacząco negatywnego oddziaływania na siedlisko przyrodnicze 3140.

Wobec powyższego, *Regionalny Dyrektor*, uznając spełnienie przesłanek, o których mowa w art. 34 *uop*, tj. istnienie nadrzędnego interesu publicznego i braku rozwiązań alternatywnych, wezwał *inwestora* do przedstawienia projektu kompensacji przyrodniczej.

Uzasadnienie merytoryczne

Planowane przedsięwzięcie obejmuje eksploatację węgla brunatnego i kopalni towarzyszących z *O/Ościszłowo* oraz budowę rurociągu do przerzutu wód kopalnianych z odwodnienia tej odkrywki do Jeziora Wilczyńskiego, z instalacją do oczyszczania. Na przedsięwzięcie składają się: wyrobisko z okalającym pasem infrastruktury technicznej, zwałowisko wewnętrzne nadkładu, wyrobisko końcowe ze zbiornikiem wodnym, osadnik wód kopalnianych, zaplecze odkrywki, pompownia P1, rurociąg tłoczny łączący pompownię P1 z pompownią SK6, rurociąg tłoczny odprowadzający wody z pompowni SK6 do Jeziora Wilczyńskiego, końcowy odcinek systemu przerzutu wód w formie szczelnego rowu, wylew brzegowy do Jeziora Wilczyńskiego, układ oczyszczania wód z odwodnienia *O/Ościszłowo* ze związków fosforu.

W *raporcie* ujęto skumulowany wpływ i pośrednie oddziaływanie korytarzy infrastruktury technicznej, koniecznej do realizacji lub przebudowy w związku z udostępnianiem złoża i eksploatacją węgla brunatnego.

Rozpoznanie budowy geologicznej i hydrogeologicznej przedstawione w *raporcie* oparto przede wszystkim na opracowanej w 2011 r. „Dokumentacji hydrogeologicznej określającej warunki hydrogeologiczne w związku z projektowanym odwodnieniem złoża węgla brunatnego Ościszłowo” przyjętej przez Ministra Środowiska decyzją z 30.01.2012 r. znak: DGiKGhg-4731-39/6932/3941/11/MJ, a także na opracowanym w 2013 r. „Dodatku nr 1 do Dokumentacji hydrogeologicznej określającej warunki hydrogeologiczne w związku z projektowanym odwodnieniem złoża węgla brunatnego Ościszłowo” zatwierdzonym decyzją Ministra Środowiska z 9.07.2014 r. znak: DGK-II-4731-82/7040/27811/13/AW oraz na „Dokumentacji geologicznej złoża węgla brunatnego Ościszłowo w kategorii B, C1 i C2” przyjętej zawiadomieniem Ministra Środowiska z 6.11.2007 r. znak: DGkzk-479-52/7750/9521/07/EZD. „Dokumentację geologiczną...”, „Dodatek nr 1 do dokumentacji hydrogeologicznej...” dołączono do *raportu*.

Budowa geologiczna podłoża odzwierciedla miocenijską sedymentację jezioro-bagienną w rowach i zapadliskach, której skutkiem była przemiana zgromadzonej materii organicznej w złoża węgla brunatnego, a także płycej, okresy interglacjalów i zlodowaceń z charakterystycznymi dla nich naprzemianległymi utworami piaszczysto-żwirowymi oraz glinami zwałowym. Ma charakter warstwowy. Na analizowanym obszarze wody podziemne występują w czwartorzędowym piętrze wodonośnym obejmującym poziom gruntowy, poziom międzyglinowy górny, środkowy i podglinowy wieku plejstocenijskiego; w paleogeńsko-neogeńskim piętrze wodonośnym obejmującym poziom wodonośny nadwęglowy, międzywęglowy i podwęglowy wieku miocenijskiego i oligocenijskiego oraz w kredowym piętrze wodonośnym. Poziomy wodonośne piętra czwartorzędowego są silnie związane hydraulicznie z wodami powierzchniowymi cieków i rynien jeziornych, gdzie są zwykle drenowane. Z uwagi na fakt, że większość jezior na Pojezierzu Gnieźnieńskim ma charakter jezior rynnowych, więzi hydrauliczne pomiędzy wodami jezior a wodami podziemnymi mogą osiągać głębsze poziomy wodonośne.

Wody podziemne zgromadzone w warstwach wodonośnych w podłożu *O/Ościszłowo* w większości występują pod ciśnieniem i posiadają zwierciadło napięte, które po nawierceniu warstwy stabilizuje się na określonej rzędnej ciśnienia piezometrycznego, w formie

zwierciadła ustabilizowanego. Wody te mogą mieć charakter wód subartezyjskich lub artezyjskich. W warstwach wodonośnych przypowierzchniowych, np. gruntowej lub poziomym międzyglinowego górnego, występuje swobodne zwierciadło wody.

Poziom gruntowy nawiązuje do morfologii terenu oraz sieci rzek i cieków; ma duże rozprzestrzenienie, jednak nie stanowi ciągłej i miększej warstwy. Utwory przepuszczalne tworzą piaski i żwiry pradolin rzecznych, sandrów i rynien jeziornych o średniej miąższości 1,64 m i maksymalnej 14,3 m. Miejscami jest on przeławiony glinami lub izolowany od powierzchni utworami nieprzepuszczalnymi. Cechuje go swobodne, miejscami lokalnie lekko napięte zwierciadło wody. Poziom ten nie występuje w północnej części złoża, a także w południowo-zachodnim i południowo-wschodnim rejonie omawianego obszaru poza złożem. Współwystępującym z gruntowym poziomem wodonośnym jest poziom międzyglinowy górny, który tworzą warstwy piaszczysto-żwirowe rozdzielające gliny zwałowe zlodowacenia północnopolskiego i środkowopolskiego. Na obszarze złoża występuje on w formie izolowanych warstw i soczew o niewielkiej miąższości. Poza złożem utwory przepuszczalne mają większe rozprzestrzenienie, przede wszystkim w rejonie północno-wschodnim. Zwierciadło wody w utworach międzyglinowych górnych jest lekko napięte, miejscami swobodne. Regionalne rozprzestrzenienie posiada poziom międzyglinowy dolny, którego występowanie związane jest z warstwami piaszczysto-żwirowymi interglacjalu wielkiego i fluwioglacjalu zlodowacenia środkowopolskiego i południowopolskiego. Utwory wodonośne w tym poziomie mają charakter nieciągły i charakteryzują się zróżnicowanymi parametrami filtracyjnymi, bowiem stanowią je piaski wykształcone jako warstwy i soczewki. Poziom podglinowy związany jest z osadami piaszczysto-żwirowymi rozdzielającymi gliny zwałowe zlodowacenia południowopolskiego z łami lub pokładami węgla i w układzie krążenia powiązany jest bądź z poziomem międzyglinowym górnym, bądź z poziomami piętra neogeńskiego. Jego brak stwierdzono wzdłuż zachodniej (częściowo) i południowo-zachodniej granicy planowanej odkrywki, a także w rejonie projektowanego wkopu południowego i niekiedy w centralnych partiach złoża. W granicach złoża poziom podglinowy jest izolowany od warstw nadległych, natomiast poza jego obszarem łączy się w wielu rejonach z utworami wodonośnymi neogenu. Posiada napięte zwierciadło wody. Nadwęglowy poziom wodonośny ma niewielki udział w profilu pionowym miocenu, występuje głównie w konturze występowania pokładu węgla, gdzie nie usunęła go erozja. Jego cechą jest występowanie zawęglonego detrytusu roślinnego, którego ilość stopniowo maleje ku górze. Międzywęglowy poziom wodonośny ma ograniczony zasięg i jest związany z pokładem węgla brunatnego. Występuje głównie w północnej części złoża. Na pozostałych obszarach nie występuje wcale lub ma ograniczone rozprzestrzenienie. Tworzą go zawęglone piaski drobno- i średnioziarniste, które dzielą pokład na ławę górną i dolną. Miąższość utworów przepuszczalnych wynosi od 0,3 m do 6,2 m. Podwęglowy poziom wodonośny występuje w serii piasków różnoziarnistych zalegających na utworach kredowych. Występuje on praktycznie na całym dokumentowanym obszarze. W obrębie złoża, w jego stropie zalega pokład węgla brunatnego, natomiast poza granicami złoża występuje on pod łami, glinami zwałowymi, bądź też bezpośrednio kontaktuje się z nadkładowym poziomem wodonośnym. Miąższość piasków serii podwęglowej wynosi od 36,0 m do 102,9 m. Jest to poziom o rozprzestrzenieniu regionalnym. W części zachodniej O/Ościszówo poziom podwęglowy znajduje się w zasięgu leja depresji spowodowanego odwadnianiem odkrywek położonych na południowo-zachód od omawianego obszaru. Wody piętra kredowego występują w osadach porowatych i szczelinowatych kredy, i są słabo rozpoznane. Wodonośność utworów kredy jest zmienna i zależna od systemu szczelin i spękań, których intensywność i szczelinowatość maleje wraz z głębokością. Wody tego poziomu mają charakter subartezyjski, a ciśnienia są zbliżone do ciśnień wód w utworach poziomu podwęglowego. Zalegają one na różnej głębokości, najpłycej na głębokości 5-15 m w rejonie Konina. Wody w górnej części poziomów mezozoicznych, pod względem hydrodynamicznym są włączone w układ krążenia wód z osadów kenozoicznych, nie tworząc samodzielnego poziomu wodonośnego. Zróżnicowanie poziomów hydrodynamicznych występuje jedynie przy głębokich odwodnieniach kopalnianych rejonu konińskiego i wynika z różnych charakterystyk skał zbiornikowych.

Wszystkie poziomy wodonośne poszczególnych pięter zasilanie są przede wszystkim poprzez pionową infiltrację wód opadowych z opadów atmosferycznych i ich przesiąkanie przez warstwy słaboprzepuszczalne lub przepuszczalne w oknach hydrogeologicznych (warstwa słaboprzepuszczalna ma ograniczoną miąższość lub ma ona lepsze parametry przepuszczalności, lub wskutek erozji znalazły się osady przepuszczalne), a także przez dopływ boczny. W takim układzie hydrodynamicznym poszczególne poziomy wodonośne pozostają ze sobą w więzi hydraulicznej, a wielkość przepływu zależy od wielkości różnicy ciśnień między poziomami wodonośnymi, wielkości współczynnika filtracji utworów słaboprzepuszczalnych, ich miąższości i rozprzestrzenienia.

Przecięcie tych warstw wyrobiskiem eksploatacyjnym spowoduje wypływ wód podziemnych ze ścian do momentu ustabilizowania ich lustra. Z tego względu, w celu wykluczenia tego zjawiska, ustabilizowania skarp, odsłonięcia pokładu węgla brunatnego i bezpiecznego prowadzenia eksploatacji w dnie, niezbędne jest odwodnienie warstw wodonośnych, które wyrobisko będzie przecinać w skarpach, a także obniżenie ciśnienia w warstwach wodonośnych występujących pod złożem, których wody mogłyby wybić w spagu odkrywki, uszkodzić strukturę złoża i zalać wyrobisko. Uwzględniając warunki udostępniania i odwadniania złoża inwestor wydzielił następujące poziomy wodonośne: nadkładowy obejmujący piętro czwartorzędowe i poziom nadwęglowy piętra paleogeńsko-neogeńskiego, międzywęglowy, podwęglowy i kredowy. W celu odwodnienia złoża przewiduje się budowę barier zewnętrznych studni zlokalizowanych wzdłuż skarp wyrobiska oraz budowę barier studni wewnętrznych zamykających obszar eksploatacji. Wymuszony pobór wód podziemnych w tych barierach wyeliminuje dopływ wód do wyrobiska.

Odwodnienie warstw wodonośnych spowoduje powstanie leja depresji, w granicach którego zwierciadło wody (lej odwodnieniowy) lub jego ciśnienie (lej odprężeniowy) będzie obniżone. W sposób dostrzegalny wpłynie to m.in. na obniżenie zwierciadła wody w ujęciach wód podziemnych i zmniejszenie wydajności jednostkowej poboru wód z tych ujęć. W sposób niedostrzegalny i trudniejszy do przewidzenia będzie skutkował on zmianami hydrodynamicznymi pomiędzy pozostającymi ze sobą w więzi hydraulicznej poziomami i piętrami wodonośnymi. Może wówczas uruchomić niewystępujące wcześniej przepływy międzywarstwowe, pionowe, boczne, wzmocnić infiltrację i zasilanie wzajemne poszczególnych warstw. W raporcie wskazano, że na omawianym terenie istnieją w wielu rejonach sprzyjające warunki do powstawania połączeń hydraulicznych, np. wody poziomu gruntowego i międzyglinowego górnego kontaktują się ze sobą, w związku z czym ich rozdzielenie niekiedy jest niemożliwe; poziom podwęglowy jest w ścisłym kontakcie hydraulicznym z poziomem kredowym i tworzą wspólny kompleks paleogeńsko-neogeńsko-kredowy. O istnieniu tych kontaktów hydraulicznych świadczą podobne rzędne stabilizacji wód i słabo zróżnicowany skład chemiczny.

Prognozowanie zasięgu leja depresji oparto na wynikach: Modelu numerycznego warunków hydrogeologicznych dla projektowanej Odkrywki Ościsłowo (J. Fiszer, 2013 r.), który stanowi integralną część "Dodatku nr 1 do Dokumentacji hydrogeologicznej...". Model zbudowany dla O/Ościsłowo ma charakter regionalny, a jego powierzchnia wynosi 1460 km². Uwzględnia on nakładające się na siebie leje depresji wytwarzane przez systemy odwodnienia odkrywek PAK KWB Konin S.A.: Józwin IIB i Kazimierz Pn. oraz wypełniające się leje depresji nieczynnych odkrywek: Kazimierz Pd. i Pątnów, a także współdziałanie rozwijających się lejów depresji z wodami powierzchniowymi, w tym jeziorami występującymi wokół centrum odwodnienia odkrywek. Model zakłada stałą wielkość opadów atmosferycznych w wysokości 500 mm/rok. Warstwy wodonośne przedstawiono w nim w postaci trzech poziomów wodonośnych rozdzielonych dwoma warstwami utworów słaboprzepuszczalnych, gdzie:

- warstwa I modelu odpowiada osadom wodonośnym czwartorzędowym zbudowanym z utworów wodonośnych poziomu gruntowego i międzyglinowego górnego o swobodnym zwierciadle wód;
- warstwa II modelu odpowiada utworom słaboprzepuszczalnym glin zwałowych i pyłów

- złodowacenia północno- i środkowopolskiego,
- warstwa III modelu odpowiada czwartorzędowemu, międzyglinowemu dolnemu poziomowi wodonośnemu o napiętym zwierciadle wód;
- warstwa IV modelu odpowiada utworom słaboprzepuszczalnym glin zwałowych czwartorzędu, itów i węgla brunatnego;
- warstwa V modelu odpowiada połączonemu kompleksowi wodonośnemu paleogeńsko-neogeńsko-kredowemu o napiętym zwierciadle wód.

Granice zasięgu leja depresji wywołanego odwodnieniem warstw wodonośnych przyjęto w modelu jako obniżenie zwierciadła wód (swobodnego, jak i piezometrycznego) o 1 m. Jest to również orientacyjna wartość amplitudy wahań rocznych głębokości zalegania zwierciadła. Jak wskazano w modelu numerycznym, cyt.: "Długoletnia eksploatacja odkrywek położonych na złożu węgla brunatnego Państwów spowodowała obniżenie zwierciadła wody we wszystkich poziomach wodonośnych rejonu." Model wyznacza lej depresji dla kolejnych lat 2009, 2015, 2018, 2021, 2025, 2030, 2034 i po zakończeniu wszelkiej działalności górniczej w tym rejonie, dla roku 2066. Wyniki modelowania przedstawiono dla piętra paleogeńsko-neogeńsko-kredowego i osobno dla piętra czwartorzędowego. Ze względu na budowę geologiczną i warunki hydrogeologiczne warstw przepuszczalnych oraz regionalny charakter ich występowania i rozprzestrzenienia, decydujące znaczenie ma lej depresji piętra paleogeńsko-neogeńsko-kredowego.

Maksymalny zasięg oddziaływania projektowanej *O/Ościsłowo* wyznaczony zasięgiem leja depresji w piętrze czwartorzędowym wyniesie 91 km², a przy uwzględnieniu oddziaływania leja depresji odkrywek Józwin, Kazimierz i Ościsłowo 174 km² (prognoza na rok 2021). Maksymalny zasięg oddziaływania w piętrze paleogeńsko-neogeńsko-kredowym *O/Ościsłowo* wyniesie 242 km², a przy uwzględnieniu współwystępowania leja depresji odkrywek, o których mowa wyżej, obejmie około 382 km² (prognoza na pierwsze lata eksploatacji *O/Ościsłowo*). Wobec powyższego, nie można oceniać wpływu *O/Ościsłowo* bez uwzględnienia stanu obecnego, wywołanego odwadnianiem *O/Józwin IIB*.

Jak wynika z *Ekspertyzy I*, mapa hydroizohips wód podziemnych w obrębie piętra czwartorzędowego, sporządzona dla roku 2007 wskazuje, że jeziora Budziławskie, Suszewskie, Wilczyńskie, Kownackie i Ostrowskie, dalej jeziora PPK, mają drenujący charakter w stosunku do wód podziemnych tego piętra po obu stronach rynny jeziornej (hydroizohipsy ułożone są równolegle do jezior), przy czym wododział wód piętra czwartorzędowego występuje pomiędzy jeziorami a *O/Józwin IIB*. Warunki te przedstawiają okres, kiedy czynne są systemy odwodnieniowe odkrywek Kazimierz Pn. i Józwin IIB. Kolejna symulacja, przeprowadzona dla roku 2015, kiedy zaprzestano już eksploatacji odkrywki Kazimierz Pn. a front eksploatacji *O/Józwin IIB* przesunął się na północ, obrazuje przerwanie wododziału wód podziemnych pomiędzy *O/Józwin IIB* a jeziorami PPK. Na przedstawionych w *Ekspertyzie I* rycinach dobrze uwidacznia to położenie hydroizohipsy 100 m n.p.m. w odniesieniu do jej położenia w roku 2007 (hydroizohipsa jest rozerwana). Konsekwencją przerwania wododziału jest odpływ wód podziemnych z rynien jezior PPK ku odwadnianej *O/Józwin IIB* w czwartorzędowym poziomie wodonośnym, tj. w kierunku południowo-wschodnim. Organ stwierdził, że prawdopodobnie przyczyną zjawiska nie jest zasięg leja depresji w tym piętrze, lecz obniżenie zwierciadła jego wód wskutek ich ucieczki do odprężonego poniżej piętra paleogeńsko-neogeńsko-kredowego. Należy wnioskować, że obniżyła ona tak bardzo zwierciadło piętra czwartorzędowego, że został przerwany dotychczasowy wododział, skutkiem czego powstało w nim okno. W *Ekspertyzie I* podkreślono, że ostatecznie, jeziora są nadal zasilane wodami podziemnymi od strony północno-zachodniej oraz częściowo południowo-wschodniej, lecz na wysokości Jeziora Wilczyńskiego, w kierunku *O/Józwin IIB* obserwowany jest odpływ wód piętra czwartorzędowego, zatem na tym kierunku Jezioro zasila warstwy wodonośne. Podsumowując, Jezioro Wilczyńskie staje się jeziorem przepływowym w odniesieniu do wód podziemnych, gdyż z jednej strony następuje jego zasilanie, a z drugiej drenaż. Należy dodać, że w trakcie całego postępowania *inwestor* nie odniósł się merytorycznie do

wniosków zawartych w *Ekspertyzie I* dotyczących rozwoju leja depresji.

Analiza zgromadzonych materiałów wykazała, że wywołany odwadnianiem *O/Józwin IIB* lej depresji w piętrze czwartorzędowym nie osiągnął rynny Jeziora Wilczyńskiego, zatrzymując się na wysokości miejscowości Wygorzele. Drenuje on jednak jego bezpośrednią zlewnię. Natomiast lej paleogeńsko-neogeńsko-kredowy przekroczył już niemal w całości Jezioro Wilczyńskie. Wskutek obniżenia ciśnienia piezometrycznego zwierciadła napiętego tego piętra, pod rynną jezior PPK lej depresji *O/Józwin IIB* uruchomił pionowy przepływ wody z warstw piętra czwartorzędowego do piętra paleogeńsko-neogeńsko-kredowego. W efekcie silnych więzi hydraulicznych wód powierzchniowych i podziemnych piętra czwartorzędowego, uruchomiony odpływ wód podziemnych do piętra paleogeńsko-neogeńsko-kredowego spowodował opadanie lustra wody jezior, najbardziej widoczne w Jeziorze Wilczyńskim.

Z powodu występujących w ostatnich latach susz hydrologicznych ujemny bilans wodny jezior nie jest kompensowany zasilaniem z ich zlewni bezpośredniej, drenowanej, jak powiedziano wyżej, przez lej czwartorzędowy *O/Józwin IIB*. Zjawisko opadania lustra jezior potęguje położenie jezior na wododziale wód podziemnych. Nie bez znaczenia jest również zwiększający się pobór wód podziemnych w ramach powszechnego, zwykłego i szczególnego korzystania z wód, z charakterystycznym wzrostem w miesiącach letnich. Wszystkie te czynniki pogłębiają zasadniczy, drenujący efekt *O/Józwin IIB*.

Badania modelowe wykazały, że piętro paleogeńsko-neogeńsko-kredowe jest zasilane obecnie z piętra czwartorzędowego z intensywnością ok. 4,6 m³/min. W stosunku do planowanej *O/Ościstowo* jest to stan zastany, istniejący, który należy uznać za wyjściowy do analizy; aby prawidłowo ocenić skumulowane oddziaływanie *O/Ościstowo* z *O/Józwin IIB*. Zgodnie z zakładanym harmonogramem prac odwodnieniowych przedstawionym w *raporcie*, *O/Ościstowo* miała być odwadniana od końca roku 2016. Na rok 2018 prognozuje się drenowanie piętra czwartorzędowego przez paleogeńsko-neogeńsko-kredowe z intensywnością około 6,2 m³/min., które dopiero w 2034 zmaleje do 4,8 m³/min. Zatem w okresie dwóch lat sumaryczny drenaż piętra czwartorzędowego wzrośnie o około 35%. Dowodzi to, że *O/Ościstowo* będzie pośrednio oddziaływać na jeziora PPK, a przede wszystkim na Jezioro Wilczyńskie niemalże już od rozpoczęcia odwadniania.

Inwestor założył, że działaniem minimalizującym skutki powstałego leja depresji będzie przerzut wód kopalnianych do Jeziora Wilczyńskiego począwszy od dziewiątego roku od rozpoczęcia odwodnienia *O/Ościstowo*.

Celem zaproponowanego przez *inwestora* działania minimalizującego było wyeliminowanie znacząco negatywnego oddziaływania *O/Ościstowo* na znajdujące się w sąsiedztwie przedsięwzięcia obszary Natura 2000, zwłaszcza siedlisko 3140, które stanowi m.in. Jezioro Wilczyńskie. Ze skuteczności tego działania *inwestor* wywodził także brak potrzeby zapewnienia kompensacji przyrodniczej. Harmonogram alimentacji Jeziora *inwestor* uzasadniał po pierwsze tym, że lej depresji piętra paleogeńsko-neogeńsko-kredowego pochodzący bezpośrednio z *O/Ościstowo* osiągnie rynnę jezior PPK dopiero w dziewiątym roku po rozpoczęciu odwadniania, a po drugie tym, że do tego czasu Jezioro alimentowane będzie poprzez przerzut wód kopalnianych z *O/Józwin IIB*, w ilości Q = 200 l/s rurociągiem tłocznym z pompowni SK6. Przedsięwzięcie to miało być zrealizowane przez Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu. Jak powiedziano wyżej, rozpoczęcie przerzutu planowane było początkowo na sezon zimowy 2015 - 2016, a w aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry zadeklarowano zakończenie inwestycji w 2016 r. W piśmie z 2.11.2016 r. *inwestor* poinformował, że przewiduje się przekazanie do eksploatacji powyższego przedsięwzięcia do końca 2017 roku.

Oceniając wpływ przedsięwzięcia na przyrodę ożywioną, w tym na obszary Natura 2000, organ wziął pod uwagę wyniki powyższej analizy rozwoju leja depresji.

O/Ościstowo jest zlokalizowana poza granicami form ochrony przyrody. W odległości ok. 2 km na północny-wschód znajduje się obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Jezioro Gopło PLH040007 oraz obszar specjalnej ochrony ptaków Ostoja Nadgoplańska PLB040004, natomiast w odległości ok. 6 km na północny-zachód znajduje się obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Pojezierze Gnieźnieńskie PLH300026. Ponadto w odległości 2,2 km na północny-wschód od miejsca realizacji inwestycji znajduje się park krajobrazowy "Nadgoplański Park Tysiąclecia", a w odległości ok. 1 km na wschód - obszar chronionego krajobrazu "Obszar Goplańsko-Kujawski".

Na obszarze inwestycji spośród gatunków reprezentujących faunę lądową w raporcie odnotowano występowanie: jeża europejskiego *Erinaceus europaeus*, kreta *Talpa europaea*, ryjówki aksamitnej *Sorex araneus*, padalca *Anguis fragilis*, jaszczurki zwinki *Lacerta agilis*, myszy zaroślowej *Apodemus sylvaticus*, normika zwyczajnego *Microtus arvalis*, a z bezkręgowców m.in: biegaczy, pszczoł, trzmieli, chrząszczy, ślimaków. Odnotowano także stanowiska lub obserwacje ptaków: bociana białego *Ciconia ciconia*, trzciniaaka *Acrocephalus arundinaceus*, łyski *Fulica atra*, puszczyka *Strix aluco*, gąsiorka *Lanius collurio*, pustulki *Falco tinnunculus*, myszołowa zwyczajnego *Buteo buteo*, rybitwy rzecznej *Sterna hirundo*. Natomiast do cennych stanowisk oraz obserwacji gatunków innych zwierząt w obszarze planowanej O/Ościstowo zaliczono siedlisko: ropuchy szarej *Bufo bufo*, żab z kompleksu żab zielonych *Rana esculenta complex*, kruszczycy złotawki *Cetonia aurata*. Ponadto nie wykluczono występowania pachnicy dębowej *Osmoderma spp.* oraz prawdopodobnie odnotowano w tym obszarze borowca wielkiego *Nyctalus noctula*. Zgodnie z informacjami pozyskanymi w trakcie udziału społeczeństwa oraz w wyniku aktywności podmiotów na prawach stron, na terenie planowanej odkrywki stwierdza się również występowanie ortolana *Emberiza hortulana*. Zdaniem autorów raportu "nie określano szczegółowej lokalizacji stanowiska każdego ssaka, ptaka, płaza, gada, owada, mięczaka itd. Zmienność środowiska przyrodniczego jest tak ogromna a planowane oddziaływanie kopalni odkrywkowej będzie rozciągnięte w czasie, że należy wątpić, czy dzisiaj opisany gatunek, będzie tam "jutro". Najważniejszym, zdaniem autorów raportu, będzie bieżący nadzór przyrodniczy, który pozwoli zapobiec bezpośrednim, istotnym stratom. Natomiast zdaniem organu wiedza dotycząca zasobów fauny jaka zostanie zniszczona w związku z realizacją inwestycji jest istotna w świetle konieczności oceny oddziaływania przedsięwzięcia na ten element przyrody ożywionej. Przedstawiony w raporcie opis fauny jest zbyt lakoniczny, jednak biorąc pod uwagę charakter terenu, fakt, że inwestycja zlokalizowana zostanie poza obszarami objętymi ochroną można uznać, że negatywny wpływ na gatunki objęte ochroną może być na bieżąco minimalizowany przez odpowiednie działania podejmowane w wyniku stałego nadzoru przyrodniczego.

Roślinność wodna, wodno-błotna i szuwarowa na terenie O/Ościstowo występuje lokalnie. Roślinność z tej grupy ekologicznej skupiona jest w obrębie naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych położonych często w wydłużonych, polodowcowych rynnach. Do najcenniejszych gatunków roślin w tej grupie należą turzyca oścista *Carex atherodes* oraz turzyca ciborowata *Carex Bohemia*.

Pólnaturalne zbiorowiska łąkowe na omawianym obszarze występują bardzo rzadko, w postaci niewielkich płatów w sąsiedztwie zbiorników wodnych, łożowisk oraz na skrajach szuwarów. Są to przeważnie zubożone gatunkowo zbiorowiska z subdominacją traw, obsiewane, świeże i wilgotne łąki oraz wilgotne zbiorowiska nawiązujące ekologicznie do związku *Calthion* oraz *Filipendulion* ze stałym udziałem taksonów nitrofilnych. W zależności od stopnia uwilgotnienia oraz zasobności w składniki odżywcze na obszarze O/Ościstowo stwierdzono: czyżnie *Rubus fruticosus-Prunetum spinosae* z dominacją tarniny *Prunus spinosa* (leśne zbiorowiska otulinowe świeżych siedlisk), nitrofilne zbiorowiska zaroślowe ze związku *Sambuco-Salicion*, w tym przeważające zarośla bzu czarnego *Sambucetum nigrae* (na żyznych i wilgotnych siedliskach potencjalnych łągów w kompleksach leśnych lub w sąsiedztwie osad ludzkich) oraz rzadziej występujące zbiorowiska jeżyn i bzu koralowego *Sambucetum racemosae* (żyzne i świeże poręby),

zarośla łożowe *Salicetum pentandro-cinereae* (w obrębie niewielkich rynien, zarastających dolów potorfowych, jako stadium w sukcesji zbiorowisk szuwarowych).

W obrębie planowanej odkrywki zbiorowiska leśne pokrywają około 17% powierzchni. Należą one w zdecydowanej większości do dynamicznego kręgu żyznych lasów liściastych *Querc-Fagetea*. Charakterystycznym rysem obszaru O/Ościstowo są występujące w rozproszeniu liniowe zadrzewienia z dominacją wierzb (białej i kruchej) oraz olszy czarnej. Występują one wzdłuż niewielkich rynien cieków, a także obecnie nieistniejących cieków i sztucznych rowów oraz w sąsiedztwie dolów potorfowych. Dodatkowo, jak wynika z informacji przedstawionych w trakcie udziału społeczeństwa do grupy cennych gatunków roślin rosnących na terenie przeznaczonym pod planowaną odkrywkę należy zaliczyć wilczomlec blyszczący *Euphorbia lucida* oraz selernicę żyłkowaną *Cnidium dubium*. Realizacja inwestycji wiąże się z koniecznością całkowitego zniszczenia szaty roślinnej, tj. wycinki lasów, likwidacji ekosystemów mokradłowych, agrocenoz, zadrzewień oraz siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, w szczególności: 11,2 ha łąk środkowoeuropejskich (9170), 17,8 ha łąk dębowo-wiązowo-jesionowych (91F0), 2,7 ha łąk olszowo-jesionowych (91E0). Ponadto zniszczeniu ulegną siedliska rzadkich gatunków roślin (turzycy ościstej i turzycy ciborowatej), siedliska objętego prawną ochroną częściową gatunku mchu rokitnika pospolitego *Pleurozium schreberii*, pomnikowych rozmiarów drzew (trzech dębów szypułkowych *Quercus robur*). Wszystkie te siedliska i gatunki występują poza obszarami Natura 2000.

Biorąc pod uwagę fakt, że większość wyżej wymienionych gatunków i siedlisk uznawanych jest za pospolite, zarówno w skali regionu, jak i kraju, a także mając na uwadze działania minimalizujące zaproponowane przez inwestora polegające m.in. na przenoszeniu osobników turzycy ościstej oraz turzycy ciborowatej, wycinaniu drzewostanów etapami, poza okresem lęgowym ptaków, wywieszaniu skrzynek lęgowych dla ptaków oraz skrzynek dla nietoperzy, tworzeniu nowych miejsc gniazdowania dla bociana białego czy prowadzeniu nadzoru przyrodniczego nie przewiduje się znacząco negatywnego wpływu przedmiotowej inwestycji na populacje gatunków oraz siedliska przyrodnicze.

Przedmiotami ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków Ostoja Nadgoplańska PLB040004 (zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych znajdującym się na stronie internetowej www.natura2000.gdos.gov.pl – data dostępu: 8.03.2017 r.) jest 17 gatunków ptaków. Są to: bąk *Botaurus stellaris*, bączek *Ixobrychus minutus*, żuraw *Grus grus*, rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*, podróżniczek *Luscinia svecica*, perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus*, gęgawa *Anser anser*, gęś zbożowa *Anser fabalis*, gęś białoczerna *Anser albifrons*, krakwa *Anas strepera*, płaskonos *Anas clypeata*, czernica *Aythya fuligula*, wodnik zwyczajny *Rallus aquaticus*, łyska *Fulica atra*, brzęczka *Locustella luscinioides*, trzciniak *Acrocephalus arundinaceus*, kormoran zwyczajny *Phalacrocorax carbo sinensis*.

Przedmiotami ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków Ostoja Nadgoplańska PLB040004, na które może mieć wpływ przedmiotowa inwestycja w związku z oddziaływaniem czwartorzędowego leja depresji są: bąk, bączek, żuraw. Ze względu na niewielki i stosunkowo krótkotrwały zasięg leja depresji w okolicach jezior Czartowo, Skulskie, Skulska Wieś nie przewiduje się znaczących, istotnych oddziaływań przedmiotowej inwestycji na wymienione gatunki.

Przedmiotem ochrony obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Jezioro Gopło PLH040007 (zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych znajdującym się na stronie internetowej www.natura2000.gdos.gov.pl - data dostępu 8.03.2017 r.) są siedliska z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (15 rodzajów), 3 gatunki zwierząt oraz 2 gatunki roślin z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Do chronionych siedlisk należą: 1340 Śródładowe słone łąki, pastwiska i szuwały (*Glauco-Puccinietalia* część - zbiorowiska śródładowe), 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic *Charetea*, 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami

z *Nymphaeion*, *Potamion*, 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*), 6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*) - priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków, 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*), 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*), 6440 Łąki selernicowe (*Cnidion dubii*), 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*), 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*), 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenio*) i olsy źródliskowe, 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*), 9110 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*). Zwierzęta będące przedmiotem ochrony to: kumak nizinny *Bombina bombina*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, koza *Cobitis taenia*. Natomiast rośliny stanowiące przedmiot ochrony obszaru to: starodub łąkowy *Angelica palustris* oraz lipiennik *Loesela Liparis loeselii*.

W obrębie prognozowanego czwartorzędowego leja depresji znajduje się część obszaru Natura 2000 Jezioro Gopło o powierzchni około 130 ha. Lej obejmuje przede wszystkim tereny upraw rolnych na krawędzi rynny Skulskiej oraz dolinę Lisewki z niewielkim płatem łągu 91E0 (0,3 ha). Przy zastosowaniu działania minimalizującego polegającego na przetrzuceniu wód z odwodnienia do Jeziora Czartowo i pośrednio w wyniku tego zabiegu zwiększenie odpływu Lisewką przyczyni się do poprawy warunków wilgotnościowych w jego granicach. W związku z powyższym nie przewiduje się znacząco negatywnego wpływu przedmiotowej inwestycji na to siedlisko będące siedliskiem priorytetowym, a co za tym idzie nie zachodzi konieczność informowania Komisji Europejskiej o ewentualnym znaczącym negatywnym wpływie planowanej inwestycji na nie.

Przedmiotami ochrony obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Pojezierze Gnieźnieńskie PLH300026 (zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych znajdującym się na stronie internetowej www.natura2000.gdos.gov.pl – data dostępu: 8.03.2017) są: siedliska z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (14 rodzajów), 5 gatunków zwierząt oraz cztery gatunki roślin z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Do chronionych siedlisk należą: 3140 twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic *Chara spp*, 3150 starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*, 6210 murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*), 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*), 6440 łąki selernicowe (*Cnidion dubii*), 6510 nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*), 7150 obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*, 7210 torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*), 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*), 9190 kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*), 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe, 91F0 łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*), 9110 ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*). Zwierzęta będące przedmiotem ochrony to: wydra *Lutra lutra*, kumak nizinny *Bombina bombina*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, piskorz *Misgurnus fossilis* oraz zatoczek łamliwy *Anisus vorticulus*. Natomiast rośliny stanowiące przedmiot ochrony obszaru to sierpowiec błyszczący *Drepanocladus vernicosus*, aldrowanda pęcherzykowata *Aldrovanda vesiculosa*, selery błotne *Apium repens* oraz lipiennik *Loesela Liparis loeselii*. Jak wynika z Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 7 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pojezierze Gnieźnieńskie PLH300026, zagrożeniem dla obszaru jest m.in. obniżenie poziomu wód w jeziorach.

W obrębie prognozowanego paleogeńsko-neogeńsko-kredowego leja depresji znajduje się Jezioro Wilczyńskie stanowiące siedlisko 3140, jedno z najcenniejszych jezior tego obszaru Natura 2000. Jest ono wydłużone na osi północny-wschód - południowy-zachód i ma długość 5,5 km. W przeszłości i przy wysokich stanach wód łączyło się z jeziorem Kownackim. Zbiornik ten jest zasilany przez kilka rowów i dopływ z Wilczogóry. Zlewnia Jeziora jest rolnicza, o niewielkim udziale lasów. Zgodnie z ekspertyzą wykonaną na potrzeby sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty PLH300026 Pojezierze Gnieźnieńskie (Gąbka i in. 2012 r.), w 2012 roku powierzchnia lustra wody wynosiła 199,28 ha, a głębokość maksymalna 23,2 m. Powierzchnia łąk ramienicowych w jeziorze wynosiła około 90 ha. Stwierdzono w nim gatunki ramienic objęte ochroną i rzadkie w skali kraju takie jak: ramienica zwyczajna *Chara rudis*, ramienica grzywiasta *Chara filiformis*, krynicznik giętki *Nitella opaca*, ramienica wielokolczasta *Chara polyacantha*. Poza nimi występują tu także: ramienica omszona *Chara tomentosa*, ramienica szorstka *Chara aspera*, ramienica delikatna *Chara delicatula*, ramienica krucha *Chara globularis*, ramienica przeciwstawna *Chara contraria*, krynicznica tępa *Nitellopsis obtusa*. Takie zróżnicowanie gatunkowe siedliska wskazuje na istotne znaczenie tego zbiornika w całym województwie wielkopolskim. Zgodnie z opracowaniem: Polish charophytes - an illustrated guide to identification, Urbaniak, Gąbka 2014, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, gatunkiem krytycznie zagrożonym w Polsce a odnotowanym w Jeziorze jest krynicznik giętki, natomiast gatunkami poważnie zagrożonymi są: ramienica wielokolczasta, ramienica grzywiasta, ramienica szorstka i ramienica zwyczajna. Ze względu na zmniejszającą się powierzchnię siedliska, stan jego ochrony określono w roku 2012 jako zły. Jednak wiele wskaźników charakterystycznej struktury i funkcji siedliska wskazywało na jego dobrą kondycję, np. pod względem składu gatunkowego, trofii czy zasięgu strefy świetlnej. Oznacza to, że ochrona Jeziora Wilczyńskiego jest istotna dla stanu ochrony siedliska w całym obszarze mającym znaczenie dla Wspólnoty Pojezierze Gnieźnieńskie.

Należy podkreślić, że wyniki badań przedstawionych w *Ekspertyzie II* wykazały, że obszar Natura 2000 Pojezierze Gnieźnieńskie jest bardzo ważnym centrum różnorodności ramienic w województwie wielkopolskim i najważniejszym w Wielkopolsce miejscem występowania jezior ramienicowych. W województwie wielkopolskim jest ponad 75 jezior tego typu, natomiast w obszarach Natura 2000: Pojezierze Gnieźnieńskie i Jezioro Gopło zidentyfikowano prawie 46% (pod względem ilości) wielkopolskich jezior reprezentujących siedlisko 3140. Pojezierze Gnieźnieńskie cechuje się przy tym największą koncentracją w Polsce stanowisk rzadkiego gatunku ramienicy wielokolczastej (Gąbka 2006; Gąbka, Pełechaty 2006).

Wyniki monitoringu siedliska 3140 prowadzonego przez GIOŚ w Polsce w latach 2012-2013 (GIOŚ, Gąbka i in. 2014) wykazały istotne znaczenie obszaru Natura 2000 Pojezierze Gnieźnieńskie w ochronie jezior ramienicowych w skali kraju – jest to obecnie jeden z najważniejszych obszarów chroniących jeziora ramienicowe (powierzchnia siedliska w obszarze wynosi ok. 2375 ha), tak pod względem zajmowanej powierzchni, jak i stanu zachowania. Kolejne wyniki monitoringu GIOŚ (Gąbka i in. 2014, 2015) wskazują na drastyczne pogorszenie stanu siedliska przyrodniczego 3140 w kluczowych w skali kraju obszarach chroniących jeziora ramienicowe. Stwierdzono zanik łąk ramienicowych w obszarach Natura 2000: Ostoja Północnomazurska, Dolina Płoni i Jezioro Miedwie, Jeziora Wdzydzkie, Jeziora Czaploneckie, Uroczyska Puszczy Drawskiej. Podsumowując, w skali ponadregionalnej obszar Natura 2000 Pojezierze Gnieźnieńskie jest obszarem istotnym dla ochrony gatunków ramienic wód głębokich, np. krynicznik giętki i ramienica zwyczajna, preferujących siedliska czystowodnych jezior.

Jak już wcześniej wspomniano, paleogeńsko-neogeńsko-kredowy lej depresji O/Ościstowo w połączeniu z lejem O/Józwin IIB oddziaływać będzie na Jezioro Wilczyńskie poprzez obniżenie lustra wody. Proces ten spowoduje drastyczne zmniejszenie jego powierzchni oraz warunków w nim panujących. Spadek poziomu wody z wysokim

prawdopodobieństwem spowoduje także odstonięcie osadów dennych zbiornika i w konsekwencji zmineralizowanie związków biogenych w nich zawartych i ich większą biodostępność. W przypadku okresowego wzrostu poziomu wody lub nawalnych deszczy doprowadzi to do znaczącego wzrostu trofii w jeziorze. Zgodnie z opracowaniem: Mróz W. (red.) 2015. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część IV. GIOŚ, Warszawa, ocena parametrów siedliska 3140 dokonywana jest na podstawie takich wskaźników jak: gatunki charakterystyczne, struktura roślinności ramienicowej, gatunki wskazujące na degenerację siedliska, w tym obce gatunki inwazyjne, maksymalna głębokość występowania łąk ramienicowych, zasięg strefy świetlnej w jeziorze, konduktywność (przewodnictwo elektrolityczne), plankton i perspektywy ochrony. Wzrost trofii jeziora z wysokim prawdopodobieństwem wpłynie negatywnie na strukturę roślinności ramienicowej powodując jej zubożenie gatunkowe, eliminując gatunki wrażliwe na wysoką trofnię i faworyzując gatunki o szerokim zakresie tolerancji troficznej charakterystyczne dla jezior eutroficznych. Tym samym nastąpi pogorszenie parametru wskaźnika oceny stanu ochrony z właściwego na niezadowalający lub zły. Wzrost żyzności jeziora spowoduje zanik gatunków ramienic charakterystycznych dla tego siedliska, np. ramienica zwyczajna, ramienica grzywiasta, krynicznik ćmy, ramienica wielokolczasta, które wykazują się szczególną wrażliwością na warunki troficzne [Blindow, I., 1992. Decline of charophytes during eutrophication: a comparison to angiosperms. *Freshwater Biology*; Canfield, D.E., Langeland, J.R., Linda, S.B. & Haller, W.T., 1985. Relations between water transparency and maximum depth of macrophyte colonization in lakes. *Aquat. Plant Manage.*; Kłosowski, S., Tomaszewicz, G.H. & Tomaszewicz, H., 2006. The expansion and decline of charophyte communities in lakes within the Sejny Lake District (north-eastern Poland) and changes in water chemistry. *Limnologica*; Shwarz, A. & Hawes, I., 1997. Effects of changing water clarity on characean biomass and species composition in a large oligotrophic lake. *Aquat. Bot.*; Schwarz, A-M., Howard&Williams, C. & Clayton, J., 2000. Analysis of relationships between maximum depth limits of aquatic plants and underwater light in 63 New Zealand lakes. *New Zealand Journal of Marine and Freshwater Research*. Wzrost trofii i zanik niektórych gatunków ramienic może spowodować znaczny wzrost ilości fitoplanktonu, doprowadzając do zmniejszenia przezroczystości wody i redukując tym samym zasięg strefy świetlnej oraz maksymalną głębokość występowania łąk ramienicowych. Opisane zmiany w znacznym stopniu pogorszą stan ochrony analizowanego Jeziora będącego siedliskiem 3140, co wyczerpuje znamiona znacząco negatywnego wpływu, zdefiniowane w art. 33 *uop*, jako pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Mając na uwadze zagrożenia dla siedliska 3140 inwestor zaproponował podjęcie działań minimalizujących polegających na przerzucie wód z odwodnienia wgłębnego *O/Ościstowo*, do Jeziora Wilczyńskiego. Zdaniem *inwestora* w efekcie naturalnych uwarunkowań środowiskowych zasilenie bezpośrednio Jeziora wodami kopalnianymi pozwoli pośrednio na uregulowanie stanu wód powierzchniowych także w pozostałych jeziorach PPK. Zaproponowano, że wody odprowadzane w kierunku Jeziora Wilczyńskiego będą podczyszczane z nadmiaru manganu, żelaza i fosforu. Jednakże nie przedstawiono w *raporcie* szczegółowych rozwiązań technologicznych wskazujących na możliwość ich zastosowania. Wspomniano jedynie, że oczyszczanie ze związków żelaza i manganu następować będzie w końcowym rowie otwartym, gdzie woda będzie dodatkowo napowietrzana na specjalnie wykonanych gurtach z kamienia narzutowego, a oczyszczanie wody ze związków fosforu następować będzie za pomocą koagulantu lub w procesie wymiany jonowej przy wykorzystaniu żywic jonowymiennych.

Zdaniem organu działania polegające na zasilaniu wód Jeziora wodami kopalnianymi zminimalizują oddziaływanie odkrywki jedynie w zakresie obniżania się poziomu lustra wody, jednocześnie generując nowe źródło zagrożenia tj. eutrofizację. Zgodnie z *raportem* poziom fosforu w wodzie przeznaczonej do przerzutu będzie wynosić 0,24 mg P/l natomiast w opracowaniu „Sprawozdanie z realizacji III etapu prac wynikających z umowy nr 7/2010 o wykonanie monitoringu przedrealizacyjnego i projektu monitoringu realizacyjnego z dnia 27

lipca 2010 roku" (Gąbka i in.), ilość fosforu ogólnego oznaczonego w wodach z pompy głębinowej odwodnienia O/Józwin IIB zlokalizowanej w miejscowości Kaliska wynosiła 0,23 mg P/l. Obie wspomniane wyżej wartości są zbliżone. W opracowaniu tym przy założeniu że przybliżona objętość wody w Jeziorze Wilczyńskim wynosi 14,547 mln m³ a każde podwyższenie lustra wody o 0,2 m wymaga wpompowania do Jeziora 398,6 tys. m³ wody pochodzącej z odwodnienia kopalni, dokonano obliczeń wzrostu stężenia fosforu ogólnego w wodzie jeziora i uzyskano wynik 0,0062 mg P/l. Na podstawie powyższych danych organ dokonał obliczeń współczynnika Carlsona (1977) określającego poziom trofii zbiornika. Z obliczeń wynika że podniesienie poziomu lustra wody o 2,5 m spowoduje wzrost wskaźnika trofii do wartości 67 co zgodnie z opracowaniem Carlson i Simpson (1996) wskazuje na silną eutrofię zbiornika.

W związku z powyższym zwiększenie ilości fosforu w wodzie Jeziora Wilczyńskiego związane z przerzutem wód może doprowadzić do pogorszenia wszystkich wskaźników stanu ochrony siedliska m.in. poprzez pojawienie się planktonu co w konsekwencji doprowadzi do ograniczenia zasięgu strefy świetlnej i maksymalnej głębokości występowania łąk ramienicowych, zaniku gatunków charakterystycznych i wkraczania na ich miejsce gatunków wskazujących na degenerację siedliska. O jednoznacznie negatywnym kierunku przemian ekosystemu jeziora ramienicowego pod wpływem zasilania niewystarczająco oczyszczonymi wodami pokopalnianymi świadczy przykład degradacji Jeziora Koziegłowskiego (koło miejscowości Przytuki w gminie Kleczew) opisany przez Gąbkę i Burchardt. Jezioro to w latach 90. XX w. charakteryzowało się obecnością wielkopowierzchniowych łąk ramienicowych. Obserwowany spadek poziomu wody w latach 1995-2005 w związku z działalnością odkrywki węgla brunatnego skutkowało stopniowym ograniczeniem różnorodności i zasięgu ramienic w jeziorze. Po uruchomieniu pompowania wód kopalnianych do jeziora nastąpił znaczny wzrost trofii i eliminacja roślinności ramienicowej. Jezioro to ze zbiornika czystowodnego, o dużej przezroczystości wody, zostało zdominowane przez fitoplankton (Rozmieszczenie i stan zagrożenia ramienic (*Characeae*) Wielkopolski, Mirek *et. al.* (eds), Rzadkie, ginące i reliktowe gatunki roślin i grzybów. Problemy zagrożenia i ochrony różnorodności flory Polski. Materiały ogólnopolskiej konferencji naukowej. Kraków: 79 Gąbka M. & Burchardt L. 2006b).

W raporcie inwestor zaproponował oczyszczanie wód kierowanych do Jeziora ze związków fosforu z wykorzystaniem koagulantów opartych na związkach żelaza i glinu. Te działania, uznane przez inwestora za minimalizujące z wysokim prawdopodobieństwem negatywnie wpłyną na siedlisko 3140. Na podstawie badań wpływu związków glinu zawartego w koagulantach glinowych przeprowadzonych na ramienicy zwyczajnej stwierdzono, że koagulanty tego rodzaju mają negatywny wpływ na zawartość chlorofilu, zwłaszcza w górnych częściach plechy odpowiedzialnych za wzrost. W rezultacie ich stosowania może dojść do zahamowania wzrostu ramienic (Rybak i in. 2016 Ecological implications of the use of chemical methods in lake restoration: impact of aluminium coagulants on stoneworts. Ecology and Environmental Protection). Podobnie eksperymenty, dotyczące wpływu koagulantów opartych na związkach żelaza, wykazały ich negatywny wpływ na rozwój ramienic powodując spowolnienie wzrostu i zahamowanie wytwarzania oospor. (Rybak i in. 2017 The inhibition of growth and reproduction of charophytes under the influence of iron: restriction in the use of iron coagulants in lake restoration. Ecological Engineering).

Oceniając skuteczność zaproponowanej minimalizacji, organ zważył co następuje:

1. Należy uznać za udowodnione, że skumulowane oddziaływania O/Ościstowo i O/Józwin IIB będzie występować już od samego rozpoczęcia odwodnienia O/Ościstowo.
2. Alimentowanie jest niezbędne zarówno dla Jeziora Wilczyńskiego, jak i stabilizowania lub regulowania bilansu wód pozostałych jezior PPK, w szczególności Budzistawskiego i Kownacko-Wójcińskiego, które również są chronionym siedliskiem 3140.
3. Nie można przewidzieć terminu, w którym uruchomiony zostanie przerzut wód

- z *O/Józwin IIB* do Jeziora Wilczyńskiego przez Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu.
4. Woda pochodząca z odwodnienia wgłębnego zawiera znaczne ilości fosforanów, które mogą doprowadzić do eutrofizacji Jeziora Wilczyńskiego i w konsekwencji do zniszczenia siedliska.
 5. *Inwestor* zobowiązał się do oczyszczania wód przed ich wprowadzeniem do Jeziora i przedstawił ogólnikowo propozycje metod oczyszczania, polegające na strącaniu koagulantami lub z wykorzystaniem wymienników jonowych.
 6. Organ uznał za realną proponowaną metodę polegającą na strącaniu fosforanów koagulantami żelazowymi i/lub glinowymi. Jednak powziął wiedzę, że zastosowanie koagulantów może stanowić zagrożenie dla siedliska 3140.
 7. Gdyby problem polegał wyłącznie na uzupełnieniu ujemnego bilansu wodnego Jeziora, organ mógłby sformułować odpowiedni warunek realizacji przedsięwzięcia i zobowiązać do zmiany harmonogramu, zapewniając alimentację wody od chwili rozpoczęcia odwodnienia *O/Ościstowo*.
 8. W świetle powyższego, *Regionalny Dyrektor* uznał, że jakkolwiek alimentowanie Jeziora Wilczyńskiego jest bardzo potrzebne, nie może być argumentem na rzecz braku potrzeby kompensacji przyrodniczej. Należy przewidywać wystąpienie wysokiego prawdopodobieństwa znacząco negatywnego wpływu na siedlisko 3140, zarówno przy kierowaniu do Jeziora wód kopalnianych nieoczyszczonych, jak i oczyszczonych metodami zaproponowanymi przez *inwestora*.

Art. 33 *uop* zabrania, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami. Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 17 *ustawy ooś*, znaczącym negatywnym oddziaływaniem na obszar Natura 2000 jest oddziaływanie na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności działania mogące pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, wpływać negatywnie na gatunki, dla których ochrony wyznaczono obszar, pogorszyć integralność obszaru lub jego powiązania z innymi obszarami.

Wobec powyższych wniosków, *Regionalny Dyrektor* przeanalizował możliwość zastosowania art. 34 *uop*, zgodnie z którym, jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska może zezwolić na realizację planu lub działań, mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 lub obszary znajdujące się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1 *uop*, zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.

Pojęcia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego nie definiuje ani prawo wspólnotowe, ani prawo krajowe. Odwołując się do koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego Dyrektywa Siedliskowa w art. 6 ust. 4, a *uop* w art. 34 ust. 1 precyzują jedynie, że mogą one mieć charakter społeczny lub gospodarczy. Analizując, czy niniejsze przedsięwzięcie spełnia przesłanki nadrzędnego interesu publicznego należy również wziąć pod uwagę art. 5 Konstytucji RP, zgodnie z którym „Rzeczpospolita Polska (...) zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”. Zgodnie z tą zasadą, organ decydujący o danym przedsięwzięciu powinien brać pod uwagę taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń (art. 3 pkt 50 ustawy z dnia 27 kwietnia

2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r. poz. 672 z późn zm.). Opierając się na orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i polskich sądów administracyjnych, a także Wytycznych Komisji Europejskiej stwierdzić można, że „nadrzędny interes publiczny” dotyczy planów, programów lub przedsięwzięć, których waga i znaczenie dla państwa, regionu lub ogółu społeczeństwa jest ponadprzeciętna, szczególnie istotna. „Nadrzędność” bada się w relacji do celów ochrony obszaru Natura 2000 - interes publiczny związany z realizacją planu (programu) lub przedsięwzięcia musi być w danym przypadku ważniejszy, niż interes publiczny związany z ochroną obszaru Natura 2000. Przyjmuje się, że „interes publiczny” może być nadrzędny tylko wtedy, kiedy ma charakter długofalowy.

Węgiel brunatny jest obecnie najtańszym nośnikiem energii pierwotnej stosowanym do wytwarzania energii elektrycznej w polskiej elektroenergetyce, dlatego też racjonalne i optymalne gospodarowanie zasobami węgla brunatnego jest jednym z ważniejszych zadań w przyjętej Uchwałą Nr 202/2009 Rady Ministrów z dnia 10 listopada 2009 r. Polityce energetycznej Polski do 2030 roku. PAK KWB KONIN S.A. jest niezbędnym źródłem energii umożliwiającym pracę Krajowego Systemu Energetycznego w środkowej i północnej Polsce. Od chwili powstania Systemu został zbudowany układ sieci przesyłowych, który opierał się wyłącznie na mocach wytwórczych zainstalowanych w ZE PAK S.A. Od tego czasu zapotrzebowanie na energię w północnej Polsce istotnie wzrosło i konieczność sprostania oczekiwaniom odbiorców obciąża od lat ten sam układ: elektrownie ZE PAK S.A. i sieci 220 kV i 110 kV rozbudowywane o 400 kV. Tym samym ich rola w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym jest bardzo istotna. Możliwość wydobycia węgla brunatnego z O/Ościstowo pozwoli na zachowanie ciągłości pracy ZE PAK S.A.

Kolejnym argumentem wskazującym na nadrzędny interes publiczny jest fakt, że przedsięwzięcie jest od lat wpisane w strategię i plany szczebla gminnego, regionalnego i krajowego, z określeniem długoletniego horyzontu czasowego. W Polityce energetycznej Polski wskazuje się, że „krajowe zasoby węgla kamiennego i brunatnego są ważnymi stabilizatorami bezpieczeństwa energetycznego kraju”. Głównym celem polityki energetycznej w obszarze węgla jest racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Do realizacji celu głównego i celów dodatkowych zaplanowano szereg działań, z czego jednym z ważniejszych jest „zabezpieczenie dostępu do zasobów węgla poprzez realizację przedsięwzięć w zakresie udostępniania i przemysłowego zagospodarowania nowych, udokumentowanych złóż strategicznych jako inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym”. W projekcie nowej Polityki energetycznej Polski do roku 2050 zakłada się, że Polska powinna dążyć do niezależności energetycznej. W związku z tym, rodzime zasoby węgla kamiennego i brunatnego będą stabilizatorem bezpieczeństwa energetycznego kraju. W kontekście złóż węgla brunatnego projekt nowej polityki energetycznej mówi, że ważne jest zachowanie ochrony złóż strategicznych w planowaniu przestrzennym, tak, aby zagwarantować możliwość ich wykorzystania w przyszłości. W scenariuszu zrównoważonym węgiel kamienny i brunatny będą nadal podstawą bezpieczeństwa energetycznego państwa. Z kolei w zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa do 2020 roku znalazł się zapis mówiący, że silną stroną województwa są duże zasoby węgla brunatnego. Określone w Strategii cele operacyjne 3.1 – Optymalizacja gospodarowania energią i 3.3 – Poprawa bezpieczeństwa energetycznego regionu mają być realizowane poprzez rozwój i poprawę efektywności energetyki konwencjonalnej, w tym opartej na węglu brunatnym występującym w subregionie konińskim. W aktualnej sytuacji energetycznej Polski, dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju niezbędne jest utrzymanie obecnych mocy wytwórczych, a więc i elektrowni konińskich zasilanych węglem brunatnym oraz budowa nowych elektrowni przy wykorzystaniu paliw alternatywnych w odniesieniu do węgla brunatnego. W perspektywie kilku najbliższych dekad nie ma możliwości zastąpienia mocy wytwórczych ZE PAK S.A. innymi jednostkami. Likwidacja zespołu górniczo-energetycznego PAK KWB KONIN S.A., która może być konsekwencją zaniechania eksploatacji złoża Ościstowo będzie miała także negatywne skutki dla rozwoju gospodarczego regionu w postaci braku zabezpieczenia źródła ciepła dla 80 tys. mieszkańców miasta Konina, likwidacji wielu tysięcy miejsc pracy

w podmiotach współpracujących z kopalnią i elektrowniami z grupy ZE PAK S.A. i w konsekwencji pozostawienia wielu tysięcy rodzin bez środków do życia.

Węgiel wydobyty z *O/Ościstowo* pozwoli na produkcję około 3 000 GWh energii elektrycznej rocznie, co stanowi około 5,3% wielkości produkcji energii elektrycznej z węgla brunatnego - dla danych z roku 2013.

Inwestor oświadczył w raporcie, że w przypadku nieuruchomienia *O/Ościstowo* pracę może stracić 850 osób, natomiast z danych przedstawionych w petycji Związków Zawodowych, Rady Pracowników oraz załogi PAK KWB Konin S.A. skierowanej 8.09.2016 r. do *Regionalnego Dyrektora* wynika, że pośrednim skutkiem zaniechania inwestycji będzie utrata pracy przez 7 tys. pracowników w grupie kapitałowej ZE PAK S.A.

Rozpatrując konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego należało wziąć pod uwagę także kontekst społeczny, w tym zróżnicowane interesy poszczególnych grup społecznych. Organ uznał, że potrzeby i cele zarówno przeciwników, jak i zwolenników odkrywki, wyrażane przede wszystkim przez potrzebę zapewnienia godziwych warunków życia, są równoważne i nie można przypisać im żadnej hierarchii. Jednakże, organ musiał uwzględnić nadrzędność interesu społecznego ponadlokalnego - regionalnego i krajowego, związanego z obowiązkami racjonalnego wykorzystania surowców i zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego Polski.

Wzięto także pod uwagę długofalowość nadrzędnego interesu publicznego, jakim jest zaspokojenie istotnej części potrzeb energetycznych kraju do roku 2034 (rok planowanego zakończenia eksploatacji *O/Ościstowo*). Pozwala to na zważenie interesu wynikającego z potrzeb ochrony siedlisk o znaczeniu Wspólnotowym i interesu wynikającego z polityki energetycznej Państwa oraz nadanie statusu interesu nadrzędnego bezpieczeństwu energetycznemu, jako umożliwiającemu prawidłowe funkcjonowanie i rozwój Państwa.

Biorąc powyższe pod uwagę organ uznał, że za realizacją przedsięwzięcia przemawiają konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym i gospodarczym.

Mając na uwadze drugą przesłankę art. 34 *uop* dotyczącą braku rozwiązań alternatywnych, organ zważył co następuje:

Powyższe zagadnienie można analizować w dwóch scenariuszach. Pierwszy z nich zakłada, że można zrezygnować z realizowania *O/Ościstowo* na rzecz innej odkrywki węgla brunatnego. Oczywiście, aby alternatywa była realna należy założyć, że eksploatacja będzie się odbywała z innego złoża, udokumentowanego i dostępnego dla ZE PAK S.A. pod względem technicznym i czasowym, tj. gotowego do uruchomienia wydobywania. Biorąc pod uwagę konieczność zachowania ciągłości wydobywania, zapewniającej ciągłość produkcji energii przez ZE PAK S.A., należy uznać, że taka alternatywa nie istnieje. Proces przygotowania nowej odkrywki wymaga długotrwałych prac przygotowawczych, w tym dokumentacyjnych. Ten scenariusz odnosi się do braku rozwiązań alternatywnych z punktu widzenia *inwestora*. Analizując rozwiązania alternatywne z perspektywy nadrzędnego interesu publicznego należy zauważyć, że subregion koniński jest zainwestowany i przekształcony w wyniku kilkudziesięcioletniej eksploatacji występujących tu złóż węgla brunatnego.

Poszczególne bloki energetyczne ZE PAK S.A., w szczególności bloki węglowe Elektrowni Pątnów są sukcesywnie modernizowane w celu dostosowania do zaostrożonych standardów emisyjnych. Wydobywanie węgla ze złóż występujących na tym terenie, wobec istnienia odpowiedniej infrastruktury technicznej i potrzeb energetycznych kraju należy uznać za racjonalne i efektywne zarządzanie bogactwami naturalnymi. Implikuje to wniosek, że nie ma rozwiązań alternatywnych dla wydobywania węgla z planowanej *O/Ościstowo*.

Drugi scenariusz zakłada, że energię można pozyskać nie tylko z węgla brunatnego, ale również w inny sposób, np. ze źródeł odnawialnych lub energetyki jądrowej. Jest to rozwiązanie możliwe, jeżeli założy się odpowiedni czas do jego realizacji. Musi to być działanie długofalowe, przewidziane w odpowiednich strategiach rozwoju Państwa. W chwili obecnej Polska nie dysponuje możliwością szybkiego zastąpienia węgla brunatnego innym nośnikiem energii.

Wobec powyższego organ stwierdził brak rozwiązań alternatywnych dla planowanego przedsięwzięcia.

W świetle zgromadzonych dowodów, braku realizacji inwestycji przerzutu wody z O/Józwin IIB do Jeziora Wilczyńskiego i powziętych informacji o ryzyku wpływu koagulantów na ramienice, Regionalny Dyrektor stwierdził, że istnieje wysokie prawdopodobieństwo znacząco negatywnego wpływu inwestycji na Jezioro Wilczyńskie stanowiące siedlisko 3140 twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic *Chara spp.*, które jest przedmiotem ochrony obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Pojezierze Gnieźnieńskie PLH300026. Wobec stwierdzonego nadrzędnego interesu publicznego i braku rozwiązań alternatywnych Regionalny Dyrektor, pismem z 22.08.2016 r. wezwał *inwestora* do przedstawienia projektu kompensacji przyrodniczej w rozumieniu art. 34 *uop* oraz do zapewnienia przerzutu wody do Jeziora Wilczyńskiego równocześnie z uruchomieniem odwadniania O/Ościstowo.

Wobec braku odpowiedzi ze strony *inwestora*, organ ponowił wezwanie pismem z 6.10.2016 r. Dnia 25.11.2016 r. wpłynęło do organu pismo *inwestora* informujące, że PAK KWB KONIN S.A. uważa, że nie ma znacząco negatywnego wpływu przedsięwzięcia na przedmiot ochrony obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Pojezierze Gnieźnieńskie PLH300026, czyli Jezioro Wilczyńskie i tym samym brak konieczności opracowania kompensacji przyrodniczej. Tego samego dnia, na prośbę *inwestora* zostało zorganizowane spotkanie, w trakcie którego poinformował on, że przeanalizuje ponownie oddziaływanie skumulowane i pośrednie planowanego przedsięwzięcia oraz ich wpływ na obszar Natura 2000 i przedstawi swoje stanowisko w kwestii kompensacji przyrodniczej. Następnie, pismem z 8.12.2016 r., *inwestor* poinformował, że podtrzymuje swoje stanowisko o braku znacząco negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000, a także, że przedstawi „koncepcję sposobu zabezpieczenia aktualnego stanu siedliska 3140 w granicach Jeziora Wilczyńskiego” i „projekt zabezpieczenia istniejącego aktualnego stanu tego siedliska w Jeziorze Wilczyńskim”. „Koncepcja” wpłynęła do organu 22.12.2016 r., natomiast „projekt” wpłynął 2.01.2016 r. Oba dokumenty przedstawiają wyłącznie ogólną koncepcję działań minimalizujących negatywny wpływ inwestycji na Jezioro Wilczyńskie, jako siedlisko 3140. Działania te, oprócz przerzutu wód z odwodnienia odkrywek, o którym była mowa od początku postępowania, polegać mają na wybudowaniu szczelnego osadnika o powierzchni 0,95 ha i rozlewiska o powierzchni 2,92 ha, w których woda kierowana do Jeziora przetrzymywana będzie przez ok. 24 h. Zbiorniki te będą miały zadanie redukcji fosforu poprzez zastosowanie w nich roślin takich jak: tatarak zwyczajny, manna mielec, pałka szeroko- i wąskolistna oraz trzcina pospolita. Inwestor zakłada również zastosowanie filtra z aktywnym złożem mineralno-biologicznym, nie precyzując przy tym jego umiejscowienia ani żadnych innych danych. Kolejnym etapem działań minimalizujących ma być „zaplanowanie” koszenia szuwarów trzcinowych, zarośli wierzbowych oraz rozproszonych agregacji roślin zielnych z brzegów Jeziora Wilczyńskiego. Ostatnim etapem działań minimalizujących ma być ewentualne zarybianie Jeziora „właściwym składem gatunkowym”. Planowane działania co do rodzaju, stanowią zmianę w propozycji działań minimalizujących przedstawionych wcześniej w raporcie, jednak zaprezentowane są na takim poziomie ogólności, że w żaden sposób nie pozwalają na ocenę skuteczności i ewentualne wyeliminowanie ryzyka znacząco negatywnego wpływu na siedlisko 3140. Żaden z powyższych dokumentów nie opisuje także działań, które można by uznać za kompensację przyrodniczą w rozumieniu art. 34 *uop*.

Wraz z pismem z 3.01.2017 r. organ przekazał *inwestorowi* kopię „Ekspertyzy dotyczącej prawidłowości oceny wpływu odkrywki Ościstowo wraz z wpływem skumulowanym leja depresji odkrywki Józwin IIB na siedliska przyrodnicze 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łakami ramienic *Charatea* oraz 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiska z *Nymphaeion*, *Potamion* na obszarach mających znaczenie dla Wspólnoty Jezioro Gopło PLH04007 oraz Pojezierze Gnieźnieńskie PLH300026”, o wynikach której *inwestor* informowany był wcześniej. W piśmie z 10.01.2017 r., oprócz zaprzeczenia wynikom przekazanej ekspertyzy, *inwestor* wskazał, że w terminie do 23.01.2017 r. przedstawi działania z zakresu ochrony czynnej dla zachowania siedliska 3140 w jeziorach Czartowo i Skulskie, zagrożonych jego zdaniem obniżaniem poziomów lustra wody w wyniku wpływu czynników naturalnych, które zamierza wykonywać, kierowany zasadą przezorności. Przesłany 23.01.2017 r. w wersji elektronicznej i 25.01.2017 r. drogą pocztową dokument przedstawia ogólną koncepcję przedsięwzięcia inwestycyjnego niewchodzącego w zakres wniosku *inwestora*, polegającego na budowie infrastruktury do podczyszczania wody z O/Ościstowo w celu jej przetrzutu do Jeziora Czartowo. Nadmienić należy także, że działania ochrony czynnej nie są przedmiotem postępowania w sprawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Dla porządku należy dodać, że pismo *inwestora* z 10.01.2017 r. zawiera błędną tezę, że przetrzut wód kopalnianych pochodzących z odwodnienia wglębnego odkrywek PAK KWB S.A. do Jeziora Wilczyńskiego został uregulowany już w decyzji Burmistrza Gminy Kleczew z 4.11.2015 r. znak: GK.6220.00015.2015 i, że w całości rozwiązuje ona problemy związane z jakością przetrzucanych wód.

Reasumując, *Regionalny Dyrektor* uznał, że zasadniczym czynnikiem determinującym ryzyko wystąpienia znacząco negatywnego wpływu na obszar Natura 2000 Pojezierze Gnieźnieńskie, w szczególności siedlisko 3140 Jezioro Wilczyńskie, jest w pierwszej kolejności drenaż piętra czwartorzędowego, w którego systemie wykształciły się jeziora, przez lej depresji piętra paleogeńsko-neogeńsko-kredowego. Jego skutek może bowiem doprowadzić do znacznego zmniejszenia objętości Jeziora Wilczyńskiego i bezpośredniego zaniku stref występowania ramienic.

Analiza własna organu wykazała, że przy założeniu ekstremalnego oddziaływania, rozumianego jako drenaż w ilości 6,2 m³/min., alimentowanie Jeziora Wilczyńskiego wodami z odkrywek *inwestora*, najpóźniej od chwili rozpoczęcia odwadniania O/Ościstowo w ilości 3 258 720 m³/rok, tj. 200 l/s w okresie od 1 listopada do 30 kwietnia, skompensuje ujemny czynnik drenażu w bilansie wodnym jezior: Budzisławskiego, Wilczyńskiego, Suszewskiego, Kownacko-Wójcińskiego oraz Ostrowskiego na tyle, że przywróci dodatni bilans tych jezior szacowany na około 1 mln m³/rok, a w dalszym okresie oddziaływania odkrywek pozwoli na jego utrzymanie. Wprawdzie powiązania hydrauliczne bezpośrednie (cieki powierzchniowe łączące jeziora) i pośrednie (powiązanie poprzez wspólne warstwy przepuszczalne czwartorzędu) pomiędzy jeziorami stwarzają wiele niewiadomych w ocenie tego procesu na jeziora, to jednak pozytywny wpływ tego działania, mianowicie uzupełnienie wody w bilansie wodnym, jest dla organu bezdyskusyjny. Należy uznać je za niezbędne działanie minimalizujące i podjąć niezwłocznie, najpóźniej od momentu rozpoczęcia prac odwodnieniowych O/Ościstowo. Zgodnie z oświadczeniem *inwestora* dysponuje on właściwą infrastrukturą techniczną i jest w stanie zapewnić odpowiednią ilość wód z odwodnienia wglębnego do alimentowania Jeziora Wilczyńskiego i likwidacji skutków drenażu pozostałych jezior.

Drugim czynnikiem determinującym ryzyko wystąpienia znacząco negatywnego wpływu na obszar Natura 2000 Pojezierze Gnieźnieńskie jest jakość wód przetrzucanych do Jeziora Wilczyńskiego. Surowe wody z odwodnienia wglębnego odkrywek zawierają o rząd

wielkości wyższe stężenia związków fosforu, aniżeli w Jeziorze Wilczyńskim. Zdaniem organu oznacza to wysokie prawdopodobieństwo, że zrzut nieoczyszczonych wód z odwodnienia wgłębnego doprowadzi do hipertrofii skutkującej degradacją siedliska 3140. Natomiast analiza przedstawionych rozwiązań nie pozostawia wątpliwości, że bez względu na rodzaj podjętego działania minimalizującego polegającego na podczyszczaniu zrzucanych wód z fosforu, ryzyko znacząco negatywnego wpływu na te siedliska pozostaje wysokie. Również sugerowane dodatkowe działania, ze względu na zbyt ogólny sposób ich prezentacji, w szczególności brak konkretnych wyliczeń co do ewentualnej ilości zredukowanego fosforu nie pozwalają na wyeliminowanie prawdopodobieństwa znacząco negatywnego wpływu przedmiotowej inwestycji na siedlisko przyrodnicze.

W związku z powyższym, organ uznał za niecelowe dalsze prowadzenie postępowania, bowiem byłoby to wbrew ekonomice procesowej i interesowi stron.

Wypełniając zasadę czynnego udziału stron w postępowaniu, na podstawie art. 10 § 1, w trybie art. 49 *k.p.a.*, w związku z art. 74 ust. 3 ustawy *o oś*, Regionalny Dyrektor umożliwił wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań przed wydaniem decyzji.

Zgodnie z art. 85 ust. 3 *ustawy o oś*, organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach podaje do publicznej wiadomości informację o wydanej decyzji i o możliwościach zapoznania się z jej treścią oraz z dokumentacją sprawy.

Biorąc powyższe pod uwagę, należało postanowić jak w sentencji.

Pouczenie

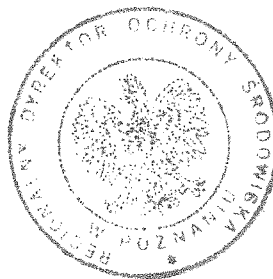
Od decyzji przysługuje stronom odwołanie do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska wniesione za pośrednictwem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia.

Na podstawie art. 1 ust. 1 pkt a i art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (*Dz. U. z 2016 r. poz. 1827 z późn. zm.*) wnioskodawca uiścił opłatę skarbową za dokonanie czynności urzędowej – wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w wysokości 205 zł.

Weronika Nowicka, główny specjalista

Załącznik:

1. Charakterystyka przedsięwzięcia

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Poznaniu
Jolanta Ratajczak

Otrzymują:

1. Pan Krzysztof Gruszecki, pełnomocnik PAK Kopalni Węgla Brunatnego Konin S.A.,
ul. 600-lecia 9, 62-540 Kłeczew
2. Strony postępowania zgodnie z art. 49 *k.p.a*
3. aa

Do wiadomości:

1. Marszałek Województwa Wielkopolskiego, na podstawie art. 86a *ustawy o oś* (po stwierdzeniu ostateczności decyzji)

Charakterystyka przedsięwzięcia

Charakterystyka przedsięwzięcia pn.: „Wydobycie węgla brunatnego i kopalin towarzyszących z Odkrywki Ościstowo”.

Rodzaj, skala i usytuowanie przedsięwzięcia.

Przedsięwzięcie obejmuje wydobywanie kopaliny podstawowej węgla brunatnego i kopalin towarzyszących ze złoża Państw V, metodą odkrywkową, w planowanej O/Ościstowo, oraz wykonanie urządzenia do przerzutu wody w celu zwiększania zasobów wodnych innych cieków naturalnych, kanałów, jezior oraz innych zbiorników wodnych, czyli rurociągu do przerzutu wody do Jeziora Wilczyńskiego. Obejmuje także zmianę lasu lub nieużytku na użytek rolny lub wylesienia mające na celu zmianę sposobu użytkowania terenu.

Zasoby geologiczne złoża węgla brunatnego według *Dokumentacji geologicznej złoża węgla brunatnego Ościstowo w kategorii B, C1 i C2* wynoszą 60,2 mln Mg, natomiast zasoby przemysłowe operatywne przeznaczone do wydobycia szacowane są na około 39 mln Mg węgla brunatnego. Powierzchnia O/Ościstowo obejmująca wyrobisko eksploatacyjne z pasem infrastruktury technicznej wynosi 1580 ha. Całkowita ilość nadkładu niezbędnego do zdjęcia w celu odsłonięcia pokładu węgla wynosi około 500 mln m³, przy czym jego średnia grubość waha się od 40,4 m do 66,5 m, średnio 50,5 m. Natomiast, średnia miąższość pokładu węgla brunatnego wynosi 5,7 m. Udokumentowane szacunkowe zasoby bilansowe kruszywa naturalnego w O/Ościstowo wynoszą 4 170 555 Mg. Inwestor zakłada, że roczna ilość zdejmowanego nadkładu wyniesie około 33-35 mln m³, a szacowane roczne wydobycie węgla wyniesie 3,5 mln Mg.

W odniesieniu do skali odwodnienia wyrobiska eksploatacyjnego, określony na podstawie modelowania dopływ wód podziemnych do systemu odwodnienia O/Ościstowo wynosić będzie od 58,5 m³/min do 90,2 m³/min. Natomiast maksymalne dopływy wód opadowych do czynnego wyrobiska, przy prawdopodobieństwie wystąpienia maksymalnego opadu p = 10%, obliczono na około 40 m³/min.

Jeziora Wilczyńskie alimentowane będzie przerzutem wód pochodzących z bariery studni głębinowych w ilości 200 l/s w okresie zimowym, tj. od 01 listopada do 30 kwietnia.

Złoże tworzy jeden zwarty obszar o rozciągłości NW - SE, długości 6,5 km i szerokości 0,5 - 1,5 km. Planowana odkrywka węgla brunatnego Ościstowo oraz rurociąg do przerzutu wód kopalnianych z O/Ościstowo do Jeziora Wilczyńskiego wraz z instalacją do oczyszczania tych wód z fosforu zlokalizowane są we wschodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie konińskim, w granicach gmin Ślesin, Skulsk, Wilczyn oraz Kleczew.

Obszar objęty analizą oddziaływania zawiera się w przybliżeniu pomiędzy rynną jezior PPK w północno-zachodniej części, rynną jeziora Gopło wraz z systemem Kanału Ślesińskiego w północno-wschodniej i wschodniej części, jeziorami Państwowym i Gośławskim na południu oraz systemem cieków z niewielkimi jeziorami Jarockim i Koziegłowskim na zachodzie. Obszar wydobycia znajduje się w zlewni Dopływu z Buszkowa, w zlewni jeziora Ślesińskiego. W otoczeniu O/Ościstowo w podanych orientacyjnych odległościach od najbliższej krawędzi wyrobiska do brzegu znajdują się kolejno jeziora Budziszawskie 10 km, Suszewskie 8,5 km, Kownackie 7,6 km, Wójcińskie 7 km, Ostrowskie 8,1 km, Wilczyńskie 6,5 km, Gopło 9 km, Skulska Wieś 4,7 km, Skulskie 3,8 km, Czartowo 3,3 km, Ślesińskie 2,6 km, Mikorzyńskie 4,3 km, Państwskie 8 km, Gośławskie 10,7 km, Głodowskie 11,2 km, Koziegłowskie 12 km i Jarockie 12,3 km.

Maksymalny lej depresji obejmuje tereny gmin Kleczew, Ślesin, Skułek, Wilczyn, Strzelno, Jeziora Wielkie.

Rodzaj technologii.

Eksploracja węgla brunatnego prowadzona będzie metodą odkrywkową w wyrobisku wgłębnym, po zdjęciu nadkładu osadów i odsłonięciu pokładu węgla brunatnego. Inwestor zakłada, że wydobywanie węgla brunatnego rozpocznie się po około dwóch latach od rozpoczęcia udostępniania złoża, z tego względu, projektuje się rozpoczęcie budowy systemu odwadniania wgłębnego na około 2 lata przed planowanym rozpoczęciem eksploatacji węgla.

Wkop udostępniający wykonany zostanie w południowej części złoża, w rejonie miejscowości Szyszynki w gminie Ślesin, skąd eksploatacja przebiegać będzie w pierwszej kolejności w kierunku wschodnim, a następnie w kierunku północnym i północno-zachodnim. Okresowo podczas eksploatacji zatoki zachodniej w rejonie miejscowości Ostrowa front eksploatacyjny będzie postępował w kierunku południowo-zachodnim. Nadkład będzie zdejmowany trzema piętrami z dwóch poziomów roboczych, z okresowym wprowadzeniem podpięter dolnych i górnych.

Zwałowanie nadkładu z wkopu udostępniającego zaplanowano początkowo w zwałowisku wewnętrznym *O/Józwin IIB*, następnie, po uzyskaniu odpowiedniego wyprzedzenia frontów nadkładowych i węglowych, w wyrobisku eksploatacyjnym, poprzez zwałowanie wewnętrzne, powiązane z kierunkiem rekultywacji wyrobiska. W wyrobisku końcowym w północnej części złoża w ramach rekultywacji powstanie zbiornik wodny o powierzchni około 380 ha i objętości wody około 115 mln m³.

Podstawowym systemem odwodnienia złoża będzie system studzienny, który obejmuje budowę barier zewnętrznych studni zlokalizowanych wzdłuż skarp zewnętrznych wyrobiska oraz budowę barier studni wewnętrznych zamykających obszar eksploatacji. Prognozowane wydatki pojedynczych studni będą w granicach od 0,5 m³/min do 1,5 m³/min. Wstępnie przewidziano realizację około 240 studni w okresie około 22 lat.

Poza systemem odwadniania studziennego funkcjonować będzie system odwadniania powierzchniowego, obejmujący: odprowadzenie wód z przedpola wyrobiska, odwodnienie wyrobiska, oczyszczanie wód kopalnianych, odwodnienie zwałowisk nadkładu.

W celu przerzutu wód z odwodnienia *O/Ościstowo* do Jeziora Wilczyńskiego inwestor przewiduje wybudowanie następującej infrastruktury: pompownia P1 w rejonie *O/Ościstowo*, pompownia SK6 w rejonie *O/Józwin IIB* ze zbiornikiem wyrównawczym, rurociąg tłoczny łączący pompownię P1 i SK6, rurociąg tłoczny odprowadzający wody z pompowni SK6 do Jeziora Wilczyńskiego, końcowy odcinek systemu odprowadzania wód kopalnianych do Jeziora Wilczyńskiego w formie szczelnego rowu otwartego gdzie woda będzie dodatkowo naturalnie napowietrzana na specjalnie wykonanych gurtach z kamienia narzutowego, wylew brzegowy do Jeziora Wilczyńskiego, układ oczyszczania wód z odwodnienia *O/Ościstowo* ze związków fosforu.

Jako podstawowe kierunki zrzutu wód pochodzących z odwodnienia *O/Ościstowo* przyjęto kierunek południowy do dwóch głównych odbiorników:

- odprowadzanie wód Kanalem Szyszynskim (zwanym też Dopływem z Buszkowa) do Jeziora Ślesińskiego
- odprowadzanie wód Rowem Głównym KWB (zwanym też Dopływem z Wiśniewa) do Jeziora Gosławskiego.

Pozostałe kierunki zrzutu wód uwzględniono jako działania pomocnicze i kompensacyjne oraz minimalizujące mające na celu poprawę warunków hydrologicznych w jeziorach i przyspieszenie wypełniania wyrobisk końcowych odkrywek: Kazimierz Północ

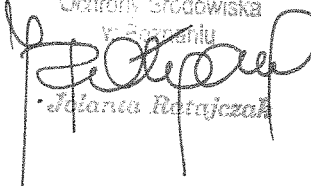
i Józwin IIB. Są to następujące kierunki:

- Jezioro Wilczyńskie,
- Jezioro Czartowo oraz Jezioro Skulska Wieś,
- Zbiornik końcowy Odkrywki Kazimierz Pn.,
- Jezioro Stępa,
- Zbiornik końcowy O/Józwin IIB.

Analiza poszczególnych kierunków odprowadzania wód kopalnianych i ich horyzont czasowy w połączeniu z postępowaniem eksploatacji i rozwojem leja depresji O/Ościstowo pozwoliła na wybór tych najkorzystniejszych dla środowiska przewidzianych do realizacji:

- od 1 do 3 roku od uruchomienia systemu odwadniania odprowadzenie wód kopalnianych do Jeziora Ślesińskiego grawitacyjnie Kanałem Szyszyńskim (Dopływ z Buszkowa) w ilości do 70 m³/min.;
- od 4 do 7 roku od uruchomienia systemu odwadniania odprowadzenie wód kopalnianych do Jeziora Ślesińskiego jak wyżej i do Jezior Czartowo-Skulskie w ilości do 10 m³/min., w tym do Jeziora Czartowo grawitacyjnie (Rów M4) do 5 m³/min i do Jeziora Skulskiego przepompowując do 5 m³/min.;
- w 8 roku od uruchomienia systemu odwadniania podobnie jak w latach poprzednich odprowadzenie wód kopalnianych do Jeziora Ślesińskiego, do Jezior Czartowo-Skulskie, zrzut do Jeziora Gosławskiego poprzez projektowaną pompownię P1 rurociągiem, przez istniejący Rów A1 i A grawitacyjnie (projektowany Rów M1), następnie Rowem Głównym grawitacyjnie do 50 m³/min. Także w tym okresie nastąpi zrzut wód kopalnianych z Odkrywki Ościstowo do pompowni Sk6 i dalej do:
 - napełniania zbiornika wody „Kleczew” i zasilania Jeziora Stępa w Kleczewie z pompowni Sk6 rurociągami 2 x Ø800 do Strugi Kleczewskiej - do 50 m³/min,
 - do wyrobiska O/Józwin IIB (po zakończeniu zwałowania wewnętrznego) – do 25 m³/min.
- od 9 roku od uruchomienia systemu odwadniania odprowadzenie wód kopalnianych do Jeziora Ślesińskiego, do Jezior Czartowo-Skulskie i do Jeziora Skulskiego, Jeziora Gosławskiego i do Jeziora Wilczyńskiego rurociągiem z pompowni Sk6 do 12 m³/min (od 01 listopada do 30 kwietnia) po wcześniejszym oczyszczeniu ze związków fosforu.

W okresie tym będzie możliwość w trakcie nadzwyczajnych sytuacji hydrologicznych (powodziowych) wstrzymanie odprowadzania wód do Jezior Ślesińskiego, Gosławskiego, Czartowo, Skulskiego i zapewnienie możliwości kierowania wszystkich wód do pompowni Sk6 i dalej do zbiornika wodnego „Kleczew” lub zbiornika w wyrobisku końcowym O/Józwin IIB;

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Szczecinie

Jolanta Ratajczak

